БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 184 (675)

18 СЕНТЯБРЬ СЕШАНБА 1956 ЙИЛ

БАҲОСИ 20 ТИЙИН

БУГУНГИ СОНДА:

Сувайш масаласини тинч йўл билан ҳал қилиш зарурлиги тўғрисида Совет ҳукуматининг баёноти (1- бет).

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетидан (1- бет).

Хитой Коммунистик партиясининг VIII съезди (2 ва 3- бетлар).

Янги пенсия дафтарчаларини топширишга бағишланган тантанали йиғилиш (4- бет).

СССР Олий Совети делегациясининг Сурияда бўлиши (4- бет).

Италян социалистик партиясининг арбоблари СССРга келди (4- бет).

МХР Халқ хуролининг қарори (4- бет).

Сувайш канали масаласи тўғрисида ГДР бош министри О. Гротеволнинг баёноти (4- бет).

Покистон янги ҳукуматининг состави (4- бет).

Германия Федератив Республикаси собиқ эсэсчиларни армияга олишга киришди (4- бет).

Туркия ҳарбий миссияси Эронга келди (4- бет).

Югослав лоцманлари Мисрга жўнаб кетди (4- бет).

Газета ва журналларга оммавий ёзилайлик

Совет матбуоти Коммунистик партиянинг энг ўткир ғоявий қуролидир. Бизнинг матбуотимиз кенг меҳнаткашлар оммасини коммунистик руҳда тарбиялашда, марксизм-ленинизмнинг буюк ғояларини пропаганда қилишда, партия ва ҳукуматимиз томонидан халқимиз олдига қўйилган улуғвор вазифаларни амалга оширишда жуда катта роль ўйнайди.

Коммунистик партия газета ва журналларнинг жанговарлиги учун, ҳаётийлиги учун, сермазмунлиги учун курашиб келмоқда. Газета ва журналларнинг омма ўртасида кенг ёйилаётганлиги, тиражининг йилдан-йил кўпаяётганлиги совет матбуотининг роли тобора ошиб бораётганлигини кўрсатувчи далилдир.

Мамлакатимизда кундалик газета ва журналларнинг нашр этилиши кейинги йилларда бир неча марта кўпайди. СССРда ҳозирги пайтда 47 миллион нусхадан кўп газета, миллионларча нусха журналлар чиқарилмоқда. Китоб ва брошюралар нашр этиш йил сайин кўпайиб бормоқда. Биргина Тошкент областида жами 100 минг тиражда 47 та босма газета нашр этилмоқда. Шу жумладан ҳар ҳафтада 5 марта ўзбек ва рус тилларида чиқадиган 2 та область газетаси, кунора чиқаётган 9 шаҳар газетаси ва 18 та район газетаси ва 20 га яқин кўп тиражли газеталар бор.

Шу йил 15 сентябрдан бошлаб марказий ва маҳаллий газета ва журналларга 1957 йил учун обуна қабул қилиш бошланди. Бу эса газета ва журналларга обуна бўлишни ташкил этишда тегишли ташкилотлар олдига катта вазифаларни қўяди.

Газета ва журналларга обуна қабул қилиш, уларни тарқатиш иши — шарафли ишдир. Ҳарбир алоқа ходими, почтальон кенг меҳнаткашлар оммасига газета ва журналларни ўз вақтида етказиб бериш билан партия ва жамоат топшириғини бажаради.

Кундалик газета ва журналларга обуна қабул қилишда ва обуна қилинган турли адабиётларни обуначиларга ўз вақтида етказиб беришда яхши хизмат қилиб келаётган алоқа бўлимлари ходимларининг, колхоз, совхозларда ва бошқа жамоат жойларида ишлаётган почтальонларнинг номларини кўплаб кўрсатиш мумкин. Газета ва журналларга обуна қабул қилишда ва обуначиларга турли адабиётларни элтиб беришда Д. Аҳмадиева (Янгийўл районидаги Ленин номли колхоз), Т. Ҳасанов (Ховос районидаги Охунбобоев номли колхоз) ўртоқлар ва бошқа ўнлаб алоқа конторапарининг ходимлари намуна кўрсатиб ишламоқдалар.

Газета ва журналларга обуна қилиш иши билан шуғулланувчи жамоат ташкилотларининг вакиллари ва алоқа бўлимларининг ходимлари мамлакатимизда нашр этилаётган газета ва журналларни яхши билишлари ва омма орасида кенг тушунтириш ишларини олиб боришлари керак. Шу билан бирга обуна қабул қилинаётган жойларда марказий, республика, область, шаҳар ва район газеталари, шунингдек журналлар ва бошқа турли нашрлар учун каталоглар бўлиши зарур.

Халқ хўжалигининг турли соҳаларига бағишланган журналларга обуна бўлиш қониқарли аҳволда олиб борилмаётир. Жойларда ишчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчилар орасида техника ва бошқа соҳадаги газета ва журналларга якка тартибда обуна қилишни кўпайтириш, шу йўл билан уларни фан ва техника янгиликлари ва илғорлар тажрибаси билан қуролланишларига катта имкониятлар яратиш керак.

Газета ва журналларнинг тарқалишида маҳаллий партия ташкилотларининг зиммасига катта вазифалар юкланган. Улар «Союзпечать» ва алоқа контораларининг газета ва журналларга ўтказаётган обуна ишлари устидан доимий контроллик ўрнатишлари, маҳаллий газеталарнинг кенг тарқалишига эришишлари зарур.

Аммо баъзи бир район партия комитетлари газета ва журналларга обуна қилиш иши билан жиддий шуғулланмаётирлар. Шу йилнинг ўтган ойларида Паркент, Қуйи Чирчиқ районларида, шунингдек Чирчиқ шаҳрида кўп газета ва журналларга обуна қилиш қониқарсиз аҳволда ўтказилди. Район ва шаҳар партия комитетлари обуна ишини бошқариб, алоқа контораларининг иши устидан жиддий контроллик ўрнатмадилар. Бу районлардаги обуна ишлари ҳозирги вақтда ҳам талабга мутлақо жавоб бермайди.

Шуни эътироф этиб айтиш керакки, Чирчиқ шаҳар алоқа бўлими (бошлиғи ўртоқ Гуцалов), Паркент район алоқа конторасн (бошлиғи ўртоқ Эргашев), Қуйи Чирчиқ район алоқа конторасн (бошлиғи ўртоқ Мусамедов) ва бошқа бир қанча район алоқа конторалари газета ва журналларга обуна қилиш ишларини уюшқоқлик билан олиб бормаётирлар. Бу районларда обуна ишига етарли тажрибаси бўлмаган кишилар тайинланмоқда, шу билан бирга аҳоли ўртасида совет матбуоти ҳақида оммавий-сиёсий ва ташкилий ишлар олиб борилмаётир. Бу аҳволга бефарқ қараб бўлмайди. Обуна иши — катта сиёсий аҳамиятга эга бўлган ишдир.

Ҳозирги вақтда областимизнинг колхоз ва совхозларида, МТС ва қурилиш участкаларида, ишлаб чиқариш корхоналари ва ўқув юртларида обуна пунктлари ташкил этилмоқда. Обуна пунктларининг қишлоқ жойларида кўп бўлишига эришиш керак. Қишлоқ жойларида кўп муҳим адабиётлар, шунингдек газета ва журналлар ўқувчиларга етиб бормайди. Якка тартибда обуна ўтказиш иши билан шуғулланувчи ходимлар қишлоқ жойларида обуначилар ўртасида кенг тушунтириш ишларини олиб бориб, уларни зарур бўлган адабиётларга, шунингдек газета ва журналларга обуна қилишни тубдан яхшилашлари лозим.

Алоқа бўлимларининг ходимлари, шунингдек район, шаҳар, партия ташкилотлари газета ва журналларга обуна қилишда йўл қўйилган камчиликларни тез тугатиб, омма орасида обуна ишларини кучайтириб юборишлари керак. Областимизнинг район ва шаҳарларида обуна пунктларини кўпайтириб, газета ва журналларга обуна бўлишни ўз вақтида ўтказайлик.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Ўртоқ Х. С. Сулаймоновани Ўзбекистон ССР Юстиция министри қилиб тайинлаш тўғрисида

Ўртоқ Ҳалича Сулаймоновна **Сулаймонова** Ўзбекистон ССР Юстиция министри қилиб тайинлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси
Ш. РАШИДОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Ж. ИЛҲОМОВА.

Тошкент шаҳри.
1956 йил, 17 сентябрь.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий комитетидан

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати, Тошкент трамвай-троллейбус трестининг бошқарувчиси, КПСС аъзоси

Раҳмонберди ИКРОМОВнинг

узоқ давом этмаган оғир касалликдан сўнг 1956 йил 16 сентябрда бевақт вафот этганлигини чуқур қайғу билан маълум қиладилар.

Тошкент область ижроия комитети ва Ўзбекистон КП область комитетидан

Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент область Совети Ижроия комитети ва Ўзбекистон КП область комитети Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати, КПСС аъзоси **Раҳмонберди Икромов**нинг узоқ давом этмаган оғир касалликдан сўнг 1956 йил 16 сентябрда вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдирадилар ва марҳумнинг оиласига таъзия изҳор қиладилар.

Сувайш масаласини тинч йўл билан ҳал қилиш зарурлиги тўғрисида СОВЕТ ҲУКУМАТИНИНГ БАЁНОТИ

Совет ҳукумати Сувайш масаласи муносабати билан ҳозирги вақтда вужудга келган аҳвол ҳақида ўз позициясини яна бир марта баён қилиб ўтишни зарур деб ҳисоблайди.

Маълумки, Англия ва Франция Мисрга нисбатан куч қўлланмоқчи бўлиб дўқлар қилишни давом эттирмоқдалар ҳамда Англия ва Франция қуролли кучлари ва ҳарбий-денгиз флоти Мисрга бевосита яқин жойларда тобора кўпроқ тўпланмоқда. Бу эса, ҳеч шубҳасиз, Сувайш канали теварагидаги вазиятни тағин ҳам кўпроқ кескинлаштиришга олиб келади ва тинчлик иши учун хатарли аҳвол туғдиради.

Совет ҳукумати Сувайш канали масаласи тўғрисида ўзининг 1956 йил 9 августдаги Баёнотида Миср Сувайш канали компаниясини национализация қилганлиги муносабати билан Англия ва Франция ҳукуматлари томонидан Мисрга нисбатан қилина бошлаган дўқлар ва ҳарбий тайёргарликларнинг Бирлашган Миллатлар Ташкилоти принципларига сира тўғри келмаслигини кўрсатиб ўтган эди. Шу Баёнотда Совет Ҳукумати Миср ҳукумати Сувайш канали компаниясини национализация қилишга ҳақли эканлиги тўғрисида ва каналда кемаларнинг бемалол қатновини таъминлаш ҳақида ўз нуқтаи назарини баён қилиб, Сувайш масаласини тинч йўл билан ҳал қилиш зарурлигини айтиб ўтган эди.

Халқаро кескинликни юмшатишга қатъий равишда тарафдор бўлган, халқлар ўртасида тинчлик ва дўстлик сиёсатини изчиллик билан ўтказаётган ва халқаро низоларни тинч йўл билан бартараф қилишга ҳар томонлама кўмаклашишга интилаётган Совет Иттифоқи Лондон кенгаши ўз қатнашчиларининг состави жиҳатидан ҳам, ўз ҳарактери жиҳатидан ҳам Сувайш канали ҳақида бирор қарор қабул қилишга ҳақли бўлган халқаро ваколатли кенгаш деб ҳисобланиши мумкин бўлмасада, Англиянинг шу кенгашда қатнашиш тўғрисида юборган таклифини қабул қилган эди. Совет Иттифоқи бунда шу нарсага асосланиб иш кўрдики, агар манфаатдор давлатлар истасалар, бу хилдаги кенгаш ҳам Сувайш каналида кемаларнинг бемалол қатнови билан боғлиқ бўлган масалаларни бу масалани тинч йўл билан ҳал қилинишига ёрдам бера оладиган тарзда бартараф қилиш йўлини қидириб топишга ёрдам берган бўлур эди.

Совет Иттифоқи делегацияси шу мулоҳазаларга амал қилиб, Лондон кенгашида Совет Ҳукуматининг Сувайш канали масаласига доир позициясини баён қилиб берди. Бу позиция шундан иборатки, Сувайш масаласи Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Уставининг талабларига ҳамда каналнинг тўла равишда хўжайини, эгаси ва бошқарувчиси бўлган Мисрнинг шак-шубҳасиз суверен ҳуқуқларига қатъиян мувофиқ бўладиган тарзда, каналда кемаларнинг ҳамма вақт ва шу сув йўлидан фойдаланувчи ҳамма мамлакатлар учун бемалол қатновини таъминлаган ҳолда тинч воситалар билан бартараф қилинмоғи лозим. Шунга биноан, Совет делегацияси Ҳиндистоннинг Сувайш канали масаласида суверен давлат бўлган Миср манфаатларини Сувайш каналидан фойдаланувчи бошқа ҳамма мамлакатларнинг манфаатлари билан бирбирига тўғри боғлаш принципига асосланган таклифини қувватлаб чиқди.

Лондон кенгашида Миср ҳукуматининг Сувайш канали компаниясини национализация қилишга ҳақли эканлиги моҳият эътибори билан кенгаш қатнашчиларининг кўпчилиги томонидан эътироф қилинди. Бир қанча мамлакатларнинг вакиллари Сувайш масаласини бартараф қилиш йўлларига келганда, бу масалани тинч воситалар билан ҳал қилиш кераклигини жуда муайян қилиб айтдилар. Кенгаш ишларида қатнашмаган, лекин Сувайш каналида кемаларнинг қатновига манфаатдор бўлган кўпгина мамлакатларнинг ҳукуматлари ҳам масалани шу тахлитда ҳал қилиш кераклигини айтдилар.

Сувайш каналини Мисрнинг бошқаруви ва суверенитетидан тортиб олиш тўғрисидаги таклифларни Лондон кенгаши номидан Мисрга зўрлаб қабул қилдириш мақсадида баъзи давлатларнинг қилган уринишлари муваффақиятсиз бўлиб чиқди. Кенгаш фақат битта қарор— кенгашнинг тўлиқ стенография хисоботини Миср ҳукуматига топшириш тўғрисида фақат битта қарор қабул қилди. Бироқ, Сувайш каналини халқаро тартибда бошқариш тўғрисидаги таклифнинг ташаббусчилари кенгаш доирасидан ташқарида ўзбошимчалик билан иш қилишга киришиб, бунинг учун «бешлар комитети» деб аталган комитет туздилар. Бу комитет Сувайш каналини чет давлатларнинг бошқарувига учун топширишни кўзда тутган «Даллес плани» деб аталган планни Мисрга зўрлаб қабул қилдиришга уриниб кўриш мақсадида тузилган эди.

«Даллес плани»ни Мисрга зўрлаб қабул қилдиришга уриниб кўриш билан бир вақтда Англия ва Франция ҳукуматлари Мисрга ва бошқа араб мамлакатларига тазйиқ қилиш мақсадида ҳарбий тадбирлар ўтказиш йўлини тута бошладилар. Улар Сувайш каналига яқин жойларга ҳарбий-денгиз, ҳарбий-ҳаво кучларини ва қуруқликдаги кучларни тўпладилар ва тўплашни давом эттирмоқдалар. Франция кўмондонлиги Англия ҳукумати билан келишиб, ўзининг ҳарбий қисмларини, шу жумладан авиадесант ва ҳарбий-ҳаво кучларини Кипр оролига юборди. Франциянинг транспорт самолётлари авиадесант қўшинларини Мадагаскардан Жибути (Француз Сомалиси) районига олиб келмоқдалар. Англияда сафарбарлик тадбирлари тобора кенгроқ миқёсда ўтказилмоқда ҳамда қўшинларни ва ҳарбий анжомларни Яқин Шарққа тезроқ ташиб келтирмоқ учун савдо кемалари реквизиция қилинмоқда. Сувайш каналига туташган районларга Англия ва Франция портларидан янгидан-янги ҳарбий қисмлар юборилиб турибди. Англия ва Франциянинг урушқоқ доиралари гиж-гижлаётган матбуот органлари Мисрга нисбатан дарҳол ва қатъий ҳарбий чоралар кўришни талаб қилмоқдалар.

Мисрга тазйиқ ўтказиш мақсадини очиқдан-очиқ кўзлаган ҳолда яқинда Атлантик блоки (НАТО) кенгашининг навбатдан ташқари сессияси чақирилди, бу сессияда Сувайш канали масаласи муҳокамага қўйилди. Англия ва Франция, АҚШ қўллаб-қувватлаган ҳолда НАТОни «мудофаа» ташкилоти ва «маҳаллий» ташкилот деб тўхтовсиз мақтаётганлари ҳолда, ҳеч бир уялмайнетмай бу блокдан Мисрга қарши фойдаланишга уринмоқдалар. Атлантик блок ташкилотчилари бу Атлантик блокнинг бошқа қатнашчилари мазкур хатарли планлардан четда қолишни истаётганликларига қарамай, уларни мана шу хатарли планларга тортишга уринаётганликлари очиқ кўриниб турибди.

Англия ва Франция бош министрлари ва ташқи ишлар министрларининг шу иккала мамлакат ҳарбий вакиллари иштироки билан яқинда Лондонда бўлиб ўтган кенгаши тўғрисидаги хабарлар бу мамлакатларнинг ҳукуматлари Мисрга қарши ҳарбий тайёргарлик сиёсатини давом эттираётганликларини кўрсатади. Англия парламентининг фавқулодда сессиясида бош министр Иден 12 сентябрда сўзга чиқиб, АҚШ ва Франция ҳукуматлари билан келишиб олганлигини далил қилиб келтирган ҳолда, каналдан фойдаланувчилар Уюшмаси деб аталган уюшмани дарҳол тузиш керак, бу уюшмага, аввало, мазкур уч ҳукумат аъзо бўлиб кириши лозим ва бу уюшма Сувайш каналида «кемаларнинг қатновини тартибга солиб туришни», лоцманларни ёллашни ва улардан фойдаланишни ҳамда кемаларнинг канал орқали ўтганликлари учун йиғимлар олишни ўз зиммасига олиши лозим, деди. Шу билан бирга, агар Миср ҳукумати бу ташкилот билан ҳамкорлик қилишдан бош тортадиган бўлса, у ҳолда Миср 1888 йилги конвенцияни бузган мамлакат деб ҳисобланади, дейилди.

Кенг халқаро доиралар уч давлатнинг бу планига тўғри баҳо бериб, уни Сувайш канали теварагидаги вазиятни тағин ҳам кўпроқ кескинлаштиришга ҳамда Мисрга қарши куч қўлланмоқ учун баҳона бўла оладиган можароларни сунъий равишда туғдиришга олиб келувчи хатарли иғво, деб айтмоқдалар.

Каналда ишловчи чет эл лоцманларини ғарб давлатлари чақириб олаётганликлари сингари каналнинг нормал ишлашини очиқдан-очиқ издан чиқаришга қаратилган тадбир ҳам шу план билан боғланган тадбирдир.

Бу план каналии бошқаришни Миср қўлидан тортиб олиб, чет давлатлар қўлига топширишга қаратилган план эканлигини тушуниб олиш қийин эмас, ваҳоланки бундай планни фақат Мисрга қарши куч қўллаш йўли билангина амалга ошириш мумкинлиги очиқ кўриниб турибди. Агар бу план аҳволни сунъий равишда кескинлаштиришга ва можаролар туғдиришга мўлжалланган план бўлмаса эди, у ҳолда Миср давлатининг, миср халқининг мулки бўлган Миср каналини бошқармоқ учун қандайдир чет эл уюшмасн тузишнинг нима ҳожати бор эди?

Англия ҳукумати Мисрга қарши ҳарбий тайёргарлик кўраётганлигини, Миср Сувайш канали компаниясини национализация қилганида куч қўлланган эди, деган гаплар билан оқлашга уринмоқда. Бироқ, бу даъво жуда гўл одамларга мўлжаллантан даъво бўлса керак. Ҳақиқатда эса, Сувайш канали хусусий компаниясини национализация қилиш Мисрнинг ички ишидир ва Миср бу хусусий компанияни ўзининг қонуний ҳуқуқларига мувофиқ равишда национализация қилди. Шунинг учун ҳам бу национализацияни баҳона қилиб Мисрга қарши қуролли кучларни қўллашга уринишни оқлаш бемаънилик бўлур эди. Яна бунинг устига Миср ўзининг қўшинларини Англия ва Францияга қарши юбораётгани йўқ, балки, аксинча, бу давлатларнинг қўшинлари Мисрга яқин жойларда тўпланмоқда.

Франция ҳукумати Мисрга қарши қаратилган ҳарбий тадбирларни амалга ошираётганида, Мисрда яшовчи француз гражданларини ҳимоя қилиш мақсадида шундай тадбирлар кўрилмоқда, деб айтаётир. Лекин Мисрдаги француз гражданларига ҳеч ким таҳдид қилмаганлиги ва таҳдид қилмаётганлиги яхши маълум бўлиб турган бир пайтда, бу хилдаги даъволарни ким жиддий даъво деб қабул қилиши мумкин? Шу муносабат билан, бир нарсани эслатиб ўтиш ортиқча бўлмас эдики, Шарқ мамлакатларини босиб олиш ва қул қилиш учун баҳона тариқасида бу хилдаги усулни илгари вақтларда ҳам кўпинча ишлатар эдилар.

Яна шу нарсага ҳам эътиборни жалб қилмасдан ўтиб бўлмайдики, гарчи АҚШда масалани тинч йўл билан ҳал қилиш тўғрисида кўп гапирилаётган бўлса ҳам, ҳақиқатда АҚШ қўшинлар тўпланаётганлигига ва бу қўшинларни ишга солмоқчи бўлиб қилинаётган дўқларга қарши норозилик билдирмаётир, бу эса, Англия ва Франциянинг Мисрга нисбатан куч қўллаш тарафдорларини рағбатлантирмаслиги мумкин эмас. Ҳатто, АҚШ президенти Эйзенхауэр 11 сентябрдаги матбуот конференциясида берган баёнотида Англия ва Франциянинг Мисрга қарши қуролли куч қўллашига йўл қўйиш мумкинлигини ҳақиқатда эътироф қилди. Давлат секретари Даллеснинг 13 сентябрдаги матбуот конференциясида айтган гаплари АҚШнинг позицияси нимадан иборат эканлигини тағин ҳам кўпроқ равшан қилиб, тушунтириб берди. Даллес ўзининг шу баёнотида, биринчидан, у ҳам Англия ва Франциянинг кемалари канал орқали ўтаётган вақтда уларнинг Мисрга қарши куч қўлланишлари мумкинлигини айтди, иккинчидан, очиқдан-очиқ гапириб, АҚШ «Каналдан фойдаланувчилар уюшмаси»ни тузишнинг ташаббусчиси бўлди, деб айтди.

Совет ҳукумати шуни айтишни зарур деб ҳисоблайдики, АҚШ қўллаб-қувватлаган ҳолда Англия ва Франция томонидан Сувайш масаласида Мисрга тазйиқ ўтказиш мақсадида кўрилаётган ҳарбий тайёргарликлар Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг принципларига қўпол равишда зид бўлиб тушмоқда. Ваҳоланки Бирлашган Миллатлар Ташкилоти халқларнинг тинч ҳаёт кечиришини таъминламоқ учун давлатларнинг, айниқса буюк давлатларнинг биргаликда куч ва ғайрат сарфлаши билан тузилган эди. Воқиаларнинг тинчликни бузишга олиб кела оладиган тарзда ривожланишига йўл қўймаслик учун давлатлар ўртасидаги муносабатларда туғиладиган можароларни ва низоларни кўриб чиқиш Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг бевосита бурчидир.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Устави, бирор давлатга қуролли хужум бўлган ёки куч қўлланиш билан дўқ қилинган тақдирда, ўзини-ўзи мудофаа қилишига доир ҳоллардан ташқари, у ёки бу давлатга қарши куч қўлланишни тўғридан-тўғри тақиқлайди ва давлатлар ўртасида туғилиши мумкин бўлган низоларни тинч йўл билан ҳал қилиш усулларини излаш мажбуриятини юклайди. Албатта, Устав куч-санкциялар қўлланиш мумкинлигини ҳам кўзда тутади, бироқ, агрессорга зарба бериш ва тинчликни сақлаб қолишни ёки тиклашни таъминлаш талаб қилинган жуда зарур ҳоллардагина санкциялар қўлланиш мумкин. Лекин бу ҳолга муносабати бўлмаган шундай вазиятларда ҳам куч қўлланиш масаласи ўзининг тор манфаатларини кўзловчи у ёки бу мамлакатни ёки мамлакатлар групnасининг ўз билигича ҳал қилинмасдан, балки Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Уставига биноан, ўз зиммасида тегишли ваколати бўлган Хавфсизлик Кенгашининг қарорига мувофиқ ҳал қилиниши лозим.

Бинобарин, Англия ва Франция ҳукуматлари Сувайш канали компаниясига нисбатан ўзининг суверен давлат сифатидаги қонуний ҳуқуқларини амалга оширган Мисрга нисбатан куч қўлланмоқчи бўлиб дўқ қилишлари ёки куч қўлланишлари учун ҳеч қандай асосга эга эмаслар. Айниқса Англия ва Франция тинчликни сақлаш учун жавобгар бўлган Хавфсизлик Кенгашининг доимий аъзолари эканликлари эътиборга олинганда бу иккала мамлакатнинг қилаётган ишларини уларнинг Бирлашган Миллатлар Ташкилотида қатнашишлари билан келиштириб бўлмайди. Бу давлатлар томонидан Мисрга қарши ўтказилаётган ҳарбий тайёргарликларга Англия ва Франциянинг Миср территориясидан ўтган ва Миср суверенитети остида бўлган Сувайш каналини босиб олиш ниятида қилаётган ҳаракатлардир, дейишдан бошқача баҳо бериб бўлмайди. Бундай ҳаракатларни қай тахлитда кўрсатишга уринмасинлар, бу ҳаракатларга Мисрга қарши қилинаётган агрессия дейишдан бошқача баҳо бериш мумкин эмас.

Англия ва Франция ҳарбий дўқлар қилиш йўлига тушиб олиб, бу билан тинчлик иши учун хатарли вазият туғдирибгина қолмасдан, шу билан бирга, ўзларига ҳам тузалмас шикаст етказишлари мумкин. Мисрга ҳарбий ҳужум қилиш ва бу райондаги уруш ҳаракатлари Сувайш каналида, шунингдек Араб Шарқи мамлакатларидаги нефть промиселларида ва шу мамлакатлар территориясидан ўтган нефтепроводларда жуда катта вайронгарчиликлар қилинишига олиб келган бўлур эдики, бунга шубҳа қилиш маҳол бўлса керак. Шу нарсага ҳам шубҳа қилмаслик мумкинки, воқиаларнинг бу тариқа ривожланиши Шарқ мамлакатлари билан кенг иқтисодий алоқалари бўлган бошқа мамлакатларга ҳам қаттиқ зарар етказади.

Агар Мисрга қарши чет давлатлар бостириб кирадиган бўлса, у ҳолда шу нарса шак-шубҳасиздирки, бундай ҳаракатлардан келиб чиқадиган мазкур моддий оқибатлардан ташқари, агрессия йўлига кирган мамлакатларнинг ҳукуматларига нисбатан Осиё ва Африка халқларида қаттиқ ғазаб ҳам туғилган бўлур эди. Бу халқлар шу нарсани жуда яхши биладиларки, инсониятнинг тарихий ривожланиши шармандали мустамлакачиликни батамом тугатишга томон бормоқда ва бу процессни ҳеч қандай куч тўхтата олмайди.

Ҳарбий дўқлар қилиш кампанияси ҳамда Англия ва Франция томонидан ўтказилаётган ҳарбий тадбирлар шу мамлакатларда Мисрга қарши уруш ҳаракатлари қилишга гиж-гижлаётган муайян доиралар борлигини кўрсатади. Улар Сувайш канали масаласига доир қарорни Мисрга қурол кучи билан зўрлаб қабул қилдиришга гиж-гижламоқдалар. Бироқ, улар шуни унутиб қўймоқдаларки, мустақил ривожланиш ва миллий тикланишнинг кенг йўлига тушиб олган Шарқ халқлари зўр бериб юксалиб бораётган бизнинг замонимизда ҳамда атом ва водород қуроли сингари вайрон қилувчи қурол турлари мавжуд бўлган асрда дўқлар қилиш ва яроғ ўқталиш мумкин эмас, бир вақтлар мустамлакаларни босиб олиш даврида қилингани сингари ҳаракат қилиш мумкин эмас.

Мисрга нисбатан куч қўлланмоқчи бўлиб қилинаётган дўқларни жаҳон жамоатчилиги, шу жумладан Англия ва Франциядаги тобора кенг жамоатчилик доиралари қатъиян қораламоқдалар. Шу муносабат билан Британия тред-юнионларининг позицияси тўғрисида гапириб ўтмасдан бўлмайди, улар яқинда ўзларининг Брайтонда ўтказган конгрессларида Сувайш масаласини ҳал қилишда куч қўлланишга ёки куч қўлланмоқчи бўлиб дўқлар қилишга қатъиян қарши чиқдилар. Шунингдек француз Умуммеҳнат Конфедерациясининг позицияси тўғрисида ҳам гапириб ўтмасдан бўлмайди, бу Конфедерация дўқлар қилиш ва қурол ўқталишдан иборат юқорида айтиб ўтилган тадбирларни қораламоқда.

Совет ҳукумати шу нарсани яна айтиб ўтишни зарур деб ҳисоблайди: у шундай фикрдаки, Сувайш канали орқали кемаларнинг бемалол ўтиши ҳамма мамлакатлар учун таъминланиши лозим ва бундай аҳволни Мисрнинг ажралмас суверен ҳуқуқларини ҳам, шунингдек Сувайш каналидан фойдаланувчи давлатларнинг манфаатларини ҳам ҳисобга олган ҳолда фақат тинч йўл билан таъминлаш мумкин ва лозим. Агар жиддий конфликт туғдиришни ва вазиятни сунъий равишда кескинлаштириб юборишни истамас эканлар, бундан бошқача йўл йўқ.

Совет ҳукумати денгиз давлатлари бўлган Англия ва Франция учун Сувайш каналининг қанчалик аҳамияти борлигини ва бу канал шу давлатларнинг Шарқ мамлакатлари билан иқтисодий алоқаларида ўйнаётган ролини яхши билади. Совет Иттифоқининг ўзи ҳам Сувайш каналида кемаларнинг бемалол қатнаб туришига ва каналнинг нормал равишда ишлашига катта аҳамият бераётирки, бу нарса Совет ҳукуматининг 9 августдаги Баёнотида ҳам, СССР делегациясининг Лондон кенгашидаги баёнотларида ҳам кўрсатиб ўтилган эди.

Бироқ, СССР ҳукумати шу нарсага чуқур аминдирки, Миср ҳукуматининг ўзи Сувайш масаласини тинч воситалар билан ҳал қилишда актив қатнашишга ўзининг тўла равишда тайёр эканлигини айтиб турганлиги учун ҳам бу масалани тинч воситалар билан ҳал қилиш мумкин ва лозим. Шу нарса яхши маълумдирки, Миср ҳукумати Сувайш каналида кемаларнинг бемалол қатнови тўғрисида 1888 йилги Конвенцияга риоя қилишга ўзининг тайёр эканлигини неча марталаб айтди, шунингдек ҳозирги замон шароитларига ва замоннинг руҳига мос келадиган ҳамда 1888 йилги Конвенциянинг ўрнини ола биладиган янги халқаро конвенция тайёрлаш ва уни тузиш ишларида манфаатдор давлатлар билан бирликда қатнашишга розилик билдирди. Шу билан бирликда, маълумки, Миср ҳукумати каналда кемаларнинг бемалол қатновини таъминлашни истаб тўхтовсиз ишлаб турган каналнинг нормал ишлаши учун зарур бўлган чораларни амалга оширмоқда.

1956 йил 10 сентябрда Миср ҳукумати Сувайш каналида кемаларнинг бемалол қатновига манфаатдор бўлган ҳамма давлатларга нота юборди. Бу нотада Миср ҳукуматининг Сувайш масаласини тинч йўл билан бартараф қилишга тайёр эканлиги яна таъкидланади ва 1888 йилги Конвенцияни қайта кўриб чиқмоқ ҳамда Сувайш каналида кемаларнинг бемалол қатнайдиган бўлишини таъкидлайдиган ва гарантиялайдиган битим тузиш масаласини муҳокама қилмоқ учун 1888 йилги Истамбул конвенциясини имзолаган бошқа ҳукуматлар билан биргаликда конференция чақириш таклиф қилинади. Сувайш масаласини тинч йўл билан бартараф қилишга кўмаклашиш ниятида Совет Ҳукумати Миср ҳукуматининг бу нотасини мамнуният билан қабул қилди ва мазкур халқаро конференцияда қатнашишга ўзининг тайёр эканлигини билдирди. Шу билан бирга, Совет ҳукумати бу конференцияда 1888 йилги Конвенцияни имзолаган ҳамма мамлакатларнинг, шу жумладан мазкур Конвенцияни имзолаган мамлакатлар ҳуқуқий ворисларининг, территорияси каналга бевосита яқин бўлган ва шу масаланинг тинч йўл билан бартараф қилинишига ҳаётий манфаатдор бўлган араб мамлакатларининг ҳамда Сувайш каналидан фойдаланаётган бошқа мамлакатларнинг вакиллари ҳам қатнашуви кераклигини айтди.

Шунга биноан ва Сувайш масаласини тинч йўл билан ҳал қилиш зарурлигига амал қилиб, Совет Ҳукумати Сувайш канали масаласини ҳал қилмоқ учун мақбул бўладиган асослар қидириб топиш мақсадида каналдан фойдаланаётган давлатларнинг турли нуқтаи назарларини изҳор қилиш мумкин бўладиган музокаралар олиб бориш учун Миср ҳукумати таклиф қилаётган органнинг ишларида қатнашишга ўзининг тайёр эканлигини билдиради.

Совет Иттифоқи Сувайш масаласини музокаралар олиб бориш йўли билан одилона ҳал қилишга ёрдам берадиган бир қанча тадбирларни кўрди. У бу йўлдаги ўзининг ҳаракатларини давом эттирмоқда ва давом эттиради.

Совет Ҳукумати, тинчлик манфаатларини қадрлаётган ва ўз муносабатларини бошқа мамлакатларнинг ички ишларига аралашмаслик ва тенглик принципларига қуришни сўзда эмас, балки амалда истаётган давлатларнинг ҳаммаси Сувайш масаласини Мисрнинг миллий манфаатларига ва ҳуқуқларига, тинчликни ва халқаро ҳамкорликни мустаҳкамлаш манфаатларига мувофиқ равишда тинч йўл билан ҳал қилиш чораларини кўрадилар, деб умид билдиради.

СССР буюк давлат сифатида Сувайш масаласида четда туриб қолиши ва ғарб давлатларининг ҳаракатлари натижасида ҳозирги вақтда вужудга келган аҳволдан хавотирланмаслиги мумкин эмас. Бунинг сабаби ҳам маълум, чунки Яқин ва Ўрта Шарқ районида тинчликнинг ҳар қандай бузилиши Совет давлати хавфсизлигининг манфаатларига дахл қилмаслиги мумкин эмас.

Совет ҳукумати, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти вужудга келган аҳволга — шу Ташкилот аъзолари бўлган баъзи давлатларнинг Мисрга нисбатан куч қўлланмоқчи бўлиб дўқлар қилаётганлигига индамай туриши мумкин эмас, деб ҳисоблайди. Бундай дўқлар Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг принципларига ва Уставига қўпол равишда зид бўлиб тушмоқда. Чунки БМТнинг принциплари ва Устави шу Ташкилотнинг ҳамма аъзоларидан ўзларининг халқаро муносабатларида ҳар қандай давлатнинг территориал дахлсизлигига ёки сиёсий мустақиллигига қарши куч қўлланмоқчи бўлиб дўқлар қилишдан ёки куч қўлланишдан ўзларини тийишни, шунингдек Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг олий мақсадларига ва тинчликсевар принципларига тўғри келмайдиган бошқа ҳар қандай ҳаракатлардан ўзларини тийишни талаб қилади.

Хитой Коммунистик партиясининг VIII съезди

Ўртоқ Мао Цзэ-дун нутқи

«Ўртоқлар!

Хитой Коммунистик партиясининг VIII Умум Хитой съезди очилди.

Партиямизнинг VII Умум Хитой съездидан буён ўтган 11 йил ичида Хитойда ва бутун дунёда кўпгина ўртоқ ва дўстларимиз қаҳрамонона курашда ва фидокорлик билан қилинган ишда коммунизм ишига ва инсониятни озод қилиш ишига ўз жонларини фидо қилдилар. Биз уларнинг хотирасини абадий ҳурматлашимиз керак.

Бизнинг съездимизнинг вазифаси — VII съезддан буён ўтган вақт ичида тўпланган тажрибани умумлаштиришдан, улуғ социалистик Хитойни барпо қилиш йўлида курашиш учун бутун партияни жипслаштиришдан, мамлакатнинг ичкарисида ва ташқарисида жипслаштириш мумкин бўлган ҳамма кучларни жипслаштиришдан иборат.

Биз, VII съезддан кейин ўтган 11 йил ичида буржуа-демократик революцияни тамомила туғалладик, шунингдек территорияси кенг, аҳолиси кўп ва шароити мураккаб бўлган катта мамлакатда социалистик революциянинг ҳал қилувчи ғалабаларига эришдик. Икки революция практикаси шуни кўрсатдики, партия Марказий Комитети томонидан VII съезддан буён шу вақтгача амалга оширилиб келаётган йўл тўғри йўлдир, бизнинг партиямиз сиёсий жиҳатдан етук, улуғ маркса-ленинча партиядир. Эндиликда бизнинг партиямиз ҳар қачонгидан кўра кўпроқ жипслашган ва мустаҳкамдир. Бизнинг партиямиз бутун халқимизни социалистик қурилишда жипслаштираётган ядро бўлиб қолди. Биз ишимизнинг ҳамма соҳаларида катта муваффақиятларга эришдик.

Биз тўғри иш олиб бордик, аммо баъзи хатоларга ҳам йўл қўйдик. Ижобий натижаларни ёйиш, хатолардан тегишли сабоқларни чиқариб олиш учун бу съездда ишимизнинг асосий тажрибасини — ютуқларни ҳам, хатоларни ҳам умумлаштиришимиз зарур.

Ички шароит нуқтаи назаридан, биз ишчилар синфи раҳбарлигидаги ишчи ва деҳқонлар иттифоқига таяниб ҳамда жипслаштириш мумкин бўлган барча кучларни жипслаштириб, ғалаба қозондик. Буюк ижодий ишларни бажариш бизнинг олдимизга ғоят мураккаб ва жуда оғир вазифаларни қўяди. Партиямиз сафларида ҳозир 10 миллиондан ортиқ аъзо бор, лекин булар мамлакатда яшовчи аҳолининг жуда оз қисминигина ташкил этади. Катта давлат ва ижтимоий ишимизда партия сафларида бўлмаган кишиларга таяниш зарур. Биз оммага таяна олмасак ва партия сафларида бўлмаган кишилар билан ҳамкорлик қила олмасак, у ҳолда ўз ишимизни яхши бажара олмаймиз. Биз партиянинг жипслигини мустаҳкамлаб бориш билан бирга барча миллатларни, демократик синфларни, демократик партияларни ва халқ ташкилотларини ҳам бундан буён маҳкам жипслаштиришимиз, халқ-демократик фронтимизнинг бирлигини мустаҳкамлашимиз ва кенгайтиришимиз, ишимизнинг ҳар хил звеноларида бўлган ва партиянинг халқ билан жипслашувига зарар етказадиган салбий ҳодисаларнинг ҳаммасини жиддий суратда йўқотишимиз зарур.

Агар халқаро миқёсни эътиборга олиб гапирадиган бўлсак, биз Совет Иттифоқи бошчилигидаги тинчлик, демократия ва социализм лагерининг қўллаб-қувватлаши туфайли ва бутун дунёдаги тинчликсевар халқларнинг самимий хайрихоҳлиги туфайли ғалаба қозондик. Ҳозирги вақтда халқаро вазиятдаги тараққиёт мамлакатимиздаги қурилиш ишлари учун янада қулай шароит вужудга келтиради. Бизнинг мамлакатимизга ва барча социалистик мамлакатларга тинчлик керак. Бутун ер юзи халқларига ҳам тинчлик зарур.

Бир ҳовуч империалистик мамлакатлардаги монополистик капиталнинг агрессия орқасида бойиган баъзи гуруҳларигина тинчликни хоҳламайдилар ва урушга ташнадирлар. Тинчликсевар давлатлар ва халқларнинг тинмай зўр ғайрат билан ишлаши туфайли халқаро вазиятдаги кескинлик юмшамоқда. Бутун дунёда мустаҳкам тинчликка эришмоқ учун биз социализм лагеридаги барча қардош мамлакатлар билан дўстона ҳамкорликни бундан буён ҳам кучайтиришимиз керак ва барча тинчликсевар мамлакатлар билан жипслигимизни мустаҳкамлашимиз керак. Биз, территориал бутунлик ва суверенитетни ўзаро ҳурмат қилиш, ҳуқуқий тенглик ва ўзаро манфаатдорлик асосида биз билан тинч-тотув яшашни истаётган барча мамлакатлар билан нормал дипломатия муносабатларини ўрнатишга эришмоғимиз лозим. Биз Осиё, Африка ва Латин Америкаси мамлакатларида озодлик ва миллий мустақиллик йўлидаги ҳаракатни, шунингдек бутун дунёда тинчлик йўлидаги ҳаракатни ҳамда барча мамлакатларда адолатли иш учун олиб борилаётган курашни актив қўллаб-қувватлашимиз лозим.

Биз Суэйш канали компаниясини национализация қилган Миср ҳукуматининг тамомила қонуний тадбирларини қатъий суратда қўллаб-қувватлаймиз ва Мисрнинг суверенитетини бузиш ҳамда унинг ишларига қуролли аралашиш йўлидаги ҳар қандай уринишларга қатъий қарши чиқамиз. Биз шунга эришмоғимиз керакки, халқаро вазиятда кескинликни вужудга келтираётган ва уруш тайёргарлигини кўраётган империалистларнинг кирдикорлари тамомила барбод бўлсин.

Мамлакатимиздаги революцияда ва қурилишда эришилган ғалабалар марксизм-ленинизмнинг ғалабасидир. Маркса-ленинча назарияни Хитой революциясининг практикаси билан маҳкам боғлаб олиб бориш — партиямиз оғишмай амал қилаётган идеологик принципдир. Кўп йиллар мобайнида, хусусан 1942 йилда партия услубини тартибга солиш йўлидаги ҳаракатдан кейин ўтган давр ичида биз партияда маркса-ленинча руҳда тарбиялашни кучайтириш соҳасида кўп иш қилдик. Ҳозирги вақтда партиямизда маркса-ленинча билим даражасини оширишда партия услубини тартибга солиш йўлидаги ҳаракатгача бўлган даврдагига нисбатан олға қараб катта қадам қўйилди. Аммо, бизда ҳали жиддий камчиликлар ҳам бор. Кўпгина ўртоқларимиз орасида марксизм-ленинизмга ёт бўлган қарашлар ва иш услуби, чунончи идеология соҳасида — субъективизм, ишда — бюрократизм ва ташкилий соҳада сектантлик бор. Ана шу қарашларнинг ва иш услубининг ҳаммаси оммадан ва практикадан ажралиб қолишга олиб боради, партиянинг ўзида ва унинг ташқарисида жипслашишга ҳалокатли таъсир кўрсатади, ишимизнинг олға силжиб боришига ва ўртоқларимизнинг ўсишига халақит беради. Партияда ғоявий-тарбиявий ишларни кучайтириш йўли билан ўз сафларимиздаги ана шу жиддий камчиликларни зўр ғайрат билан йўқотиш зарур.

Октябрь революциясидан кейин Ленин Совет Иттифоқи Коммунистик партияси олдига ўқиш ва янада ўқиш вазифасини қўйди. Совет мамлакатидаги ўртоқларимиз, совет халқи Ленин кўрсатмасига мувофиқ иш кўрди. Улар қисқа вақт ичида жуда катта муваффақиятларга эришдилар. КПССнинг яқинда бўлиб ўтган XX съездида сиёсий жиҳатдан тўғри бўлган кўпгина установкалар ҳам ишлаб чиқилди, партиядаги камчиликлар қаттиқ танқид қилинди. Ишонч билан айтиш мумкинки, уларнинг ишлари бундан буён олға қараб жуда ривожланиб кетади.

Совет давлати қурилишининг дастлабки даврида қандай вазифалар турган бўлса, ҳозирги вақтда бизнинг олдимизда ҳам асосан шундай вазифалар турибди. Қолоқ аграр Хитойни саноатлашган илғор Хитойга айлантириш учун биз жуда қийин ишларни бажаришимиз керак, бизнинг тажрибамиз эса ҳали жуда оз. Шу сабабдан ўргана билиш керак. Олдинда бораётган Совет Иттифоқидан ўргана билиш керак, халқ демократияси мамлакатларидан ўргана билиш керак, барча қардош партиялардан ўргана билиш керак, барча мамлакатларнинг халқларидан ўргана билиш лозим. Биз, кибрланиб кетишга, буюк давлатчилик хатти-ҳаракатларига асло йўл қўймаслигимиз керак, революциянинг ғалабаси туфайли ва қурилишда қўлга киритилган баъзи муваффақиятлар туфайли сира ҳам мағрурланиб кетмаслигимиз керак. Ҳар бир давлатнинг — унинг катта ёки кичик бўлишидан қатъий назар, ижобий ва салбий томони бор. Бизнинг ишимиз буюк муваффақиятларга эришган тақдирда ҳам кибрланиб кетишга ва ўз-ўзини улуғлашга ҳеч қандай асос йўқ. Камтарлик прогрессга ёрдам беради, кибрланиш эса қолоқликка олиб боради. Биз ана шу ҳақиқатни доим эсда тутмоғимиз зарур.

Ўртоқлар! Сизлар каби мен ҳам озод хитой халқининг кучлари чексиз ва битмас-туганмас эканлигига ишонаман. Бундан ташқари, улуғ иттифоқчимиз — Совет Иттифоқи ва бошқа қардош мамлакатлар бизга ёрдам бермоқдалар, барча қардош партиялар ва бутун дунёда бизга хайрихоҳ бўлган ҳамма кишилар бизни қўллаб-қувватламоқдалар; биз ўзимизни сира ҳам якка деб ҳис этаётганимиз йўқ. Шундай қилиб, биз шак-шубҳасиз, ўз мамлакатимизни қадамба-қадам индустрлашган улуғ социалистик давлатга айлантира оламиз. Бу съезд мамлакатимиздаги қурилишни ривожлантиришда жуда катта сафарбар қилувчи аҳамиятга эга бўлади.

Бугун бу ерда 50 дан ортиқ мамлакатдаги коммунистик партиялар, ишчи партиялари, меҳнат партиялари ва халқ-революцион партияларнинг вакиллари ўтирибдилар. Уларнинг ҳаммаси марксчи-ленинчилардир, уларнинг мақсади бизнинг мақсадимиз билан бирдир. Улар жуда узоқ йўл босиб бизнинг мамлакатимизга келдилар ва улуғ дўстлик туйғуларини изҳор қилиб, партиямизнинг ҳозирги съездида қатнашмоқдалар. Бу эса бизга катта мадад берувчи ва бизни илҳомлантирувчи кучдир. Биз уларни қизғин табриклаймиз.

Бугун бу ерда мамлакатимиздаги демократик партияларнинг вакиллари ва партиясиз демократик арбоблар ҳам ўтирибдилар. Улар биз билан биргаликда ишлаётган яқин дўстларимиздир. Улар бизга доим катта ёрдам кўрсатдилар. Биз уларни қизғин табриклаймиз».

Ўртоқ Мао Цзэ-дуннинг нутқи гулдурос, давомли қарсаклар билан кўп марта бўлиниб турди.

Хитой Коммунистик партияси Марказий Комитетининг сиёсий ҳисоботи

ХКП Марказий Комитетининг секретари ўртоқ Лю Шао-ци доклади

Ўртоқ Лю Шао-ци ўз докладида айтдики, партиянинг VII съездидан буён ўтган 11 йил ичида Хитой ҳаётида оламшумул тарихий аҳамиятга эга бўлган икки буюк воқиа юз берди. 1949 йилда Хитой Халқ Республикаси ташкил топди. Ўтган йилнинг иккинчи ярмида ва шу йилнинг биринчи ярмида қишлоқ хўжалигини, кустарь саноатини, капиталистик саноатни ва савдо-сотиқни социалистик негизда қайтадан қуришда тўла ғалабага эришилди. Ана шу икки ғалаба натижасида мамлакатнинг ички ҳаётида ва халқаро муносабатларида бир қанча жуда катта ўзгаришлар рўй берди.

Ҳозирги вақтда, деди Лю Шао-ци, партиянинг вазифаси мамлакатни мумкин қадар тезроқ улуғ социалистик давлатга айлантиришдан иборат.

Докладчи партиянинг халқ манфаатларини ҳимоя қилиш йўлидаги кураши тарихига тўхталиб бундай деди: Республиканинг ташкил топиши Хитойда буржуа-демократик революция этапи асосан тугалланганлиги ва пролетар социалистик революцияси этапи бошланганлигини, капитализмдан социализмга ўтиш даври бошланганлигини кўрсатади. Биринчи беш йиллик планни бажариш практикаси мамлакатни индустрлаштиришни тугаллаш учун уч беш йилликка ёки бундан сал кўпроқ вақтга мўлжалланган фурсат талаб қилинаётганлигини кўрсатади. Социалистик ўзгартишлар вазифаси асосан бажарилди. Бу вазифа айрим районларни мустасно қилганда, иккинчи беш йилликда тўлиқ бажарилиши мумкин.

Ўртоқ Лю Шао-ци қишлоқ хўжалигини, кустарь саноатини ва капиталистик саноат ҳамда савдо-сотиқни социалистик негизда ўзгартириш соҳасида эришилган муваффақиятларни кўрсатиб, бундай деди: ана шу жуда мураккаб ва жуда қийин вазифа ҳозирги вақтдан асосан бажарилди ва мамлакатда социализм билан капитализм ўртасидаги курашда ким кимни енгади? деган масала асосан ҳал этилди.

Ўртоқ Лю Шао-ци сўнгра бундай деди: Хитой келгуси йилда биринчи беш йиллик планни бажариб бўлади ва 1958-62 йилларга мўлжалланган иккинчи беш йиллик план тузилади. Ўртоқ Лю Шао-ци таъкидлаб айтдики, биринчи беш йиллик планни бажариш давомида жуда катта муваффақиятларга эришилди. Бу муваффақиятларни ҳатто душманларимиз ҳам инкор қила олмайдилар. Шу йилги планда саноатнинг ялпи маҳсулоти юзасидан кўзда тутилган кўрсаткичлар ҳозирнинг ўзидаёқ 1957 йилга мўлжалланган кўрсаткичлар даражасига етди.

Мамлакат қишлоқ хўжалиги соҳасида ҳам биринчи беш йиллик планни ялпи маҳсулот жиҳатидан ҳам, дон ва техника экинларининг асосий турлари жиҳатидан ҳам ошириб бажара олади. Биринчи беш йиллик планда 4 минг километрдан ортиқ янги темир йўл қурилиши кўзда тутилган эди. Транспорт бу йил ана шу қурилиш планини ошириб бажаради. 10 минг километр магистрал тош йўллар қуриш плани ҳам шу йил ошириб бажарилиши мумкин.

Ички ва ташқи савдо, маданият, маориф ва соғлиқни сақлаш ишлари тез ривожланди.

Шундан кейин ўртоқ Лю Шао-ци ишчи ва хизматчиларнинг турмушини яхшилаш соҳасидаги биринчи қадамларни характерловчи маълумотларни келтирди.

Ўртоқ Лю-Шао-ци иккинчи беш йиллик план вазифаларига тўхталиб, бундай деди: бу план Хитой халқ хўжалигини ғоят зўр бериб ва тез ривожлантиришни кўзда тутади. Иккинчи беш йиллик планнинг бажарилиши ўтиш даврининг асосий вазифаларини учинчи беш йиллик мобайнида бажариш учун зарур шарт-шароитни вужудга келтиради.

Оғир саноатни ривожлантириш, яъни ишлаб чиқариш воситалари ишлаб чиқаришни ривожлантириш, деди Лю Шао-ци, Хитой Халқ Республикасини индустрлаштириш негизидир.

Шу муносабат билан ўртоқ Лю Шао-ци оғир саноатни ривожлантириш суръатларини пасайтиришни истаган баъзи ўртоқларнинг хато фикрларини танқид қилди. Аммо, деди у, оғир саноатни ривожлантиришнинг аҳамиятини бир томонлама таъкидлаб, енгил саноатни ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқларини ривожлантириш суръатларини пасайтиришни хоҳлаётган ўртоқлар ҳам бор. Бу ҳам хато фикрдир.

Сўнгра докладчи бундай деди: Иккинчи беш йиллик план ҳақидаги таклифлар қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ва деҳқонларнинг даромадларини кўпайтириш соҳасида жуда катта вазифаларни қўяди.

Лю Шао-ци савдо-сотиқни ривожлантириш тўғрисида гапириб бундай деди: ташқи ва ички савдони ривожлантиришда анча катта муваффақиятларга эришилди ва иккинчи беш йиллик план ички ҳамда ташқи савдо ҳажмини янада ошириш тадбирларини юзага чиқаришни кўзда тутади.

Ўртоқ Лю Шао-ци маданият ва маорифни ривожлантиришга тўхталиб айтдики, ХХРда ўтган бир неча йил ичида маданият ва маориф ғоят юксалди. Шу йилнинг план рақамларини 1949 йил маълумотлари билан таққослаб кўрилса, қуйидагиларни кўрамиз: олий ўқув юртларидаги студентлар сони 116 минг кишидан 380 минг кишига, ўрта мактаблардаги ўқувчилар сони 1 миллион 268 минг кишидан 5 миллион 860 минг кишигача, бошланғич мактабларда ўқувчилар сони 24 миллион 390 минг кишидан 57 миллион 700 минг кишидан ортиқ кўпаяди. Мамлакат озод қилинганидан кейинги биринчи даврда юз миллион нусхадан кўпроқ китоб чиқарилган эди, бу йил 1 миллиард 600 миллион нусха китоб нашр этилди. Мамлакат озод қилинганидан кейинги биринчи даврда даволаш муассасаларида 106 минг ўрин бор эди, бу йил ана шу ўринлар сони 339 мингга етди.

Ўртоқ Лю Шао-ци бундай деди: интеллигенцияни ва халқ оммасини маркса-ленинча идеялар билан, социализм идеялари билан қуроллантириш, феодал ва буржуа идеологиясини танқид қилиш керак. Кейинги йилларда бу соҳада катта иш қилинди. Бу ишлар мамлакатда социалистик ўзгартишларнинг ғалаба қозониши учун жуда катта роль ўйнади. Ўртоқ Лю Шао-ци идеология фронтидаги ишларни бундан буён ҳам кучайтириш зарурлигини кўрсатди.

Шундан кейин докладчи мамлакатнинг сиёсий ҳаётига доир проблемаларга тўхталиб ўтди.

У айтдики, бу соҳада Хитойнинг ўзига хос кўп хусусиятлари бўлса ҳам, Хитой коммунистлари ўз ишларини Улуғ Октябрь социалистик революциясини давом эттириш деб ҳисобламоқдалар. Ўртоқ Лю Шао-ци мамлакатдаги синфий ўзаро муносабатларни анализ қилди.

Ишчилар синфи билан деҳқонларнинг иттифоқи, деди у, жумладан, Хитойдаги халқ демократик диктатураси ва бирлашган халқ—демократик фронтнинг негизидир. Деҳқонлар мамлакат аҳолисининг олтидан беш қисмидан кўпроғини ташкил этади ва деҳқонлар билан иттифоқ бўлмай туриб, социализм қуриш ҳақида сўз ҳам бўлиши мумкин эмас. Хитой Коммунистик партияси узоқ давом этган революцион кураш жараёнида доим деҳқонлар билан маҳкам алоқа боғлаб келди. Халқ республикаси барпо қилинганидан кейин Хитой Коммунистик партияси аграр ислоҳотни амалга ошириб, қишлоқ хўжалигида ўзаро ёрдам ва кооперативлаштириш ҳаракатига бошчилик қилиб, қишлоқда ишлаб чиқаришга, экономика ва маданиятга раҳбарлик қилиб, солиқ ва ғалла сиёсатини ва нарх-наво сиёсатини ишлаб чиқиб ва ўтказиб, ана шу алоқаларни янада мустаҳкамлашга доим жиддий эътибор бериб келди. Аммо шуни айтиш керакки, бизнинг ишимизда ҳали кўп нуқсонлар бор. Бу нуқсонлар деҳқонларнинг конкрет манфаатларига етарли даражада жиддий эътибор бермасликдан иборат.

Деҳқонларга нисбатан амалга оширилаётган сиёсатни кустарларга, майда савдогарларга ва баққолларга нисбатан, шунингдек турли формалардаги кооператив ташкилотларига яқинда бирлашган якка меҳнаткашларга нисбатан ҳам қўлланиш мумкин.

Сўнгра Лю Шао-ци қуйидагиларни айтди: миллий буржуазия халқ демократик диктатураси системасида ва бирлашган халқ—демократик фронтида ўзига хос ўрин тутади. Хитой Халқ Республикаси вужудга келганидан кейинги конкрет шароитда миллий буржуазия ишчилар синфининг ва Коммунистик партиянинг раҳбарлигини таниди ва социалистик ўзгартишларнинг амалга оширилишига аста-секин рози бўлди.

Социалистик қайта қуришлар туфайли кейинги йилларда миллий буржуазиянинг кўпчилик қисми орасида катта ўзгаришлар бўлмоқда. Бизнинг вазифамиз, дейди Лю Шао-ци, бундан буён ҳам миллий буржуазиянинг ана шу қисми билан ҳамкорлик муносабатларида бўлиш ва бу муносабатларни яхшилашдан иборат. Бу чора миллий буржуазиянинг ўз имкониятларини рўёбга чиқариши ва ўз-ўзини қайта тарбиялашида олға қараб янада қадам қўйиши учун тўла имконият яратиб беради. Аввалдагидек ҳозир ҳам бу ҳамкорлик кураш ва жипслашиш жараёнида рўй бермоқда. Социалистик ўзгартишлар тугаллангунига қадар синфий кураш аввалдагидек давом этмоқда. Социалистик ўзгартишлар тугаллангандан кейин социализм ва капитализм позициялари, қарашлари ва методлари ўртасидаги кураш ҳали узоқ давом этади. Инонтириш ва тарбиялаш бу курашнинг асосий методидир. Социализмга душманлик сиёсати олиб борган ва инонтириш йўли билан тарбиялаш жуда қийин бўлган айрим кишиларга нисбатангина вазиятга қараб, мажбур қилиш йўли билан қайтадан тарбиялаш учун зарур чоралар кўриш керак бўлади.

Ўртоқ Лю Шао-ци Коммунистик партиянинг Хитойдаги бошқа демократик партиялар билан ўзаро муносабатларига тўхталиб, Коммунистик партия билан барча демократик партиялар ўртасида узоқ вақт мобайнида тинч-тотув яшаш ва ўзаро контроль қилиш йўлини бундан буён ҳам амалга ошириш зарурлигини кўрсатди.

Ўртоқ Лю Шао-ци бундай деди: Америка империализми Хитойнинг суверен территорияси Тайвань оролини қонунга хилоф суратда ҳали ҳам оккупация қилиб турибди. Бу эса мамлакатнинг хавфсизлигига ғоят жиддий таҳдид қилмоқда. Тайвань оролини озод қилиш масаласи Хитойнинг фақат ўз ишидир. Биз тинч музокаралар олиб бориш, қуролли кучлар ишлатмаслик йўли билан Тайванни ватанимиз билан қайта қўшишни истаймиз. Тинч музокаралар олиб боришга имконият қолмаган тақдирда ёки бу музокаралар барбод бўлганидан кейингина қурол кучи ишлатишга тўғри келади. Қандай усул қўлланилишига қарамай, биз Тайванни озод қилишдан иборат ҳаққоний ишнинг тўла ғалаба қилишига аминмиз.

Сўнгра Лю Шао-ци ҳозирги халқаро вазиятга тўхталиб ўтди. Умуман олганда, деди докладчи, ҳозирги халқаро вазият Хитойда социализм қуриш учун қулайдир. Ҳозирги вақтда Хитой билан бирга барча социалистик мамлакатларда камида 900 миллион киши яшайди. Социалистик мамлакатларнинг аҳолиси бутун инсониятнинг тахминан учдан бир қисмини ташкил этади. Бу мамлакатлар географик жиҳатдан яхлит бир районни ташкил этади. Бу мамлакатлар Совет Иттифоқи бошчилигидаги катта бир аҳил-оилани вужудга келтирди. Социалистик мамлакатлар ўртасида қардошларча дўстлик ва ўзаро ҳамкорлик муносабатлари тўхтовсиз ривожланмоқда ва мустаҳкамланмоқда.

Ўртоқ Лю Шао-ци яна бундай деди: Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XX съезди жаҳон аҳамиятига эга бўлган энг муҳим сиёсий воқиадир. Съезд олтинчи беш йилликнинг буюк планини ишлаб чиқиш билан бирга социализм ишини янада ривожлантиришга қаратилган бир қанча жуда муҳим сиёсий установкалар ҳам берди. Бу съезд партия ичида жиддий оқибатлар рўй беришига сабаб бўлган шахсга сиғинишни қоралади. Шу билан бирга съезд тинч-тотув яшаш ва халқаро ҳамкорликни янада ривожлантириш ҳақидаги таклифларни илгари сурди, халқаро кескинликни юмшатиш ишига жуда катта ҳисса қўшди.

Ўртоқ Лю Шао-ци сўзини давом эттириб қуйидагиларни айтди: Совет Иттифоқи, Хитой Халқ Республикаси ва бошқа социалистик мамлакатлар тинч-тотув яшашнинг, Шарқ билан Ғарб ўртасида иқтисодий ва маданий муносабатларни ривожлантиришнинг актив тарафдорлари бўлиб майдонга чиқаётганлигини, ўз қуролли кучларини камайтиришда ташаббус кўрсатиб, ўзларининг ҳарбий харажатларини қисқартганликларини дунё халқлари очиқ-равшан кўриб турибдилар. Америка империализми эса бунинг аксича, ҳали ҳам зўр бериб қуролланмоқда, Шарқ билан Ғарб ўртасидаги муносабатларни ривожлантиришга қарши чиқмоқда, тинч-тотув яшашдан ўтдан қўрққандек қўрқмоқда. Америка империализмининг қуролли кучлари эса ўз чегараларидан неча минг километр нарида Хитой территорияси бўлган Тайвань оролини қонунга хилоф суратда оккупация қилмоқдалар ва Япония территориясида, Жанубий Кореяда, Филиппинда ва Ғарбий Европада бебошлик қилмоқдалар.

Ўртоқ Лю Шао-ци Сувайш канали компанияси Миср ҳукумати томонидан национализация қилинганидан кейин рўй берган воқиалар ҳақида гапириб, бундай деди: Бутун дунё Мисрга самимий хайрихоҳдир. Жаҳон жамоатчилиги Сувайш канали тўғрисидаги масалани тинч йўл билан ҳал этишни ёқламоқда.

Ўртоқ Лю Шао-ци яна айтдики, Хитой халқаро муносабатларда тинч-тотув яшаш беш принципини қўллаб-қувватлашга қатъий қарор бергандир ва ана шу принциплар асосида барча мамлакатлар билан яхши қўшничилик муносабатлари ўрнатишга эришмоқда. Хитой, деди докладчи, бу сиёсатни АҚШга нисбатан ҳам амалга оширишга тайёрдир. Ер юзидаги барча халқлар каби, хитой халқига ҳам, деб таъкидлайди ўртоқ Лю Шао-ци, тинчлик керак. Хитойнинг тинчликсеварлик сиёсати чет элларда тобора кўп дўстлар топмоқда.

Лю Шао-ци партия раҳбарлиги масалаларига таалуқли бўлимда партия составини характерлайдиган маълумотлар келтирди ва партия ишларининг энг муҳим вазифаларини кўрсатиб ўтди.

Хитойда, деди ўртоқ Лю Шао-ци, пролетариат диктатураси бўлмаса, социализмни амалга ошириб бўлмайди, пролетариат диктатураси эса пролетариатнинг сиёсий партияси бўлган Коммунистик партия раҳбарлиги остида амалга оширилмоқда.

Лю Шао-ци ўз докладини партия сафларини янада маҳкам жипслаштиришга, мамлакатдаги халқ оммаси билан, барча мамлакатлардаги ишчилар билан ва бутун дунё халқлари билан бирлашишга даъват этиб тамомлади. Бизнинг улуғ социализм ишимиз, деди у, шубҳасиз ғалаба қозонади. Бизнинг ғалабамизга халақит бера оладиган кучлар дунёда йўқ!

Съезднинг иккинчи мажлиси

ПЕКИН, 16 сентябрь. (ТАСС). Синьхуа агентлиги билдиради. Хитой Коммунистик партиясининг VIII съезди бугун ўз ишини давом эттирмоқда.

Бугунги мажлисда Хитой Коммунистик партияси Марказий комитети сиёсий бюросининг аъзоси Дэн Сяо-пин партия Уставига киритиладиган ўзгартишлар тўғрисида доклад қилди.

Шу куниёқ Хитой Коммунистик партияси Марказий Комитетининг секретари Чжоу Энь-лай Хитой Халқ Республикасининг халқ хўжалигини ривожлантириш иккинчи беш йиллик плани юзасидан таклифлар тўғрисида доклад қилди.

Ўртоқ Дэн Сяо-пин доклади

Ўртоқ Дэн Сяо-пин ўз докладида қуйидагиларни таъкидлади: съезднинг эътиборига тақдим этилган Устав проекти партиянинг VII съездида қабул қилинган Уставга нисбатан принципиал фарқ қилмайди, аммо унда муҳим аҳамиятга эга бўлган бир қанча ўзгаришлар бор. Ана шу ўзгаришлар муносабати билан, деди докладчи, бутун партия олдига ва ҳар бир коммунист олдига қўйиладиган талаблар камаймай, балки аксинча, ортади.

Уставнинг янги проектида, дейди ўртоқ Дэн Сяо-пин, партиянинг халқ оммаси билан алоқасига алоҳида эътибор берилади, партия ички демократиясини ривожлантириш, демократик партиялар билан ва партиясиз демократик арбоблар билан ҳамкорликни кенгайтириш зарур эканлиги кўрсатилади.

Сўнгра Дэн Сяо-пин коллектив раҳбарлик тўғрисидаги масалага тўхталиб ўтди. Ленинизм, деди у, барча энг муҳим масалалар юзасидан якка-якка тартибда эмас, балки коллектив суратда қарор қабул қилишни талаб этади. Шу муносабат билан Дэн Сяо-пин Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XX съездининг муҳим аҳамиятга эга эканлигини таъкидлади. Бу съезд коллектив раҳбарлик принципига оғишмай риоя қилиш ва шахсга сиғинишга қарши кураш олиб бориш жуда муҳим аҳамиятга эга эканлигини равшан тушунтириб берди. Ана шу тушунтиришлар, деди у, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясигагина эмас, балки дунёнинг ҳамма мамлакатларидаги коммунистик партияларга ҳам жуда катта таъсир кўрсатди.

Сўнгра ўртоқ Дэн Сяо-пин айтдики, энг муҳим масалалар юзасидан айрим шахслар томонидан эмас, балки коллектив томонидан қарорлар қабул қилиш Хитой Коммунистик партияси учун кўпданоқ традиция бўлиб қолди, коллектив раҳбарлик принципи бузилган тақдирда бу нарса Марказий комитет томонидан дарҳол муҳокама қилинди ва тузатилди.

Ўртоқ Дэн Сяо-пин партия коллектив раҳбарлиги ва демократик централизм системасини амалга оширишда ҳали камчиликлар борлигини таъкидлаб, жумладан, қуйидагиларни кўрсатиб ўтди: партиянинг VIII съезди кечикиб чақирилди — бундан олдинги VII съезддан кейин 11 йил ўтгач чақирилди, шунингдек партия ташкилотларининг кўпчилиги маҳаллий партия съездларини ва конференцияларини Уставда белгиланганидан кечикиб чақириб турди.

Ўртоқ Дэн Сяо-пин партиянинг жипслиги ва бирлиги масаласига тўхталиб, ХКП Марказий комитети IV пленумининг қарорлари муҳим аҳамиятга эга эканлигини кўрсатди. Бу пленум Гао Ган-Жао Шу-шининг фош қилинган антипартиявий блокига нисбатан тегишли чораларни кўрди. Бу блок халққа ва партияга қарши ишлар билан шуғулланган эди ва ҳокимиятни қўлга олишни ўз олдига мақсад қилиб қўйган эди.

Партия Марказий комитетининг 1954 йил февраль ойида бўлиб ўтган IV пленуми ва 1954 йил февраль ойида бўлиб ўтган партия конференциясидан кейин, деди Дэн Сяо-пин, партиянинг бирлиги ва жипслиги анча мустаҳкамланди, барча коммунистларнинг онглилиги ва партия ташкилотларининг жанговарлик қобилияти ортди. Сўнгра ўртоқ Дэн-Сяо-пин партиянинг жипслиги ва бирлигини сақлаб қолиш учун партия ташкилотларида танқид ва ўз-ўзини танқидни бутун чоралар билан кучайтириш зарурлигини таъкидлади.

Дэн Сяо-пин партия аъзолиги тўғрисидаги масалага тўхталиб, янги Устав проектида кўрсатилган муҳим ўзгаришларни характерлаб берди ва бу ўзгаришлар партия аъзолари олдига кўпроқ талаблар қўяди ва шу билан бирга партия аъзоларининг ҳуқуқларини кенгайтиради, деди.

Шундан кейин ўртоқ Дэн Сяо-пин Устав проектида партиянинг марказий органларига нисбатан кўзда тутилган ўзгаришларга тўхталиб ўтди ва бу ўзгаришларнинг аҳамиятини тушунтириб берди.

Дэн Сяо-пин докладининг охирида қуйидагиларни айтди: Марказий Комитет Устав проекти съездда муҳокама қилиниб, қабул этилганидан кейин партиянинг сифатини янада яхшилаш, партия ички демократиясини ривожлантириш, партия аъзоларининг сиёсий активлигини ошириш, партиянинг ташкилий ишларини яхшилаш ҳамда партиянинг жипслиги, бирлиги ва жанговарлик қобилиятини мустаҳкамлашнинг кучли қуроли бўлиб қолади.

Бизнинг ишимизда хатолар бўлган эди, камчилик ва қийинчиликлар бор эди ва бундай камчилик ва қийинчиликлар ҳозир ҳам мавжуддир. Аммо буларнинг ҳаммаси партиямизда ҳеч қандай парокандалик туғдирганн йўқ ва туғдира олмайди. Бунинг аксича, бизнинг партиямиз хатоларни ҳамиша зўр ишонч ва мардлик билан тузатиб келмоқда. Ҳозирги вақтда партиямиз янги қийинчиликларни бартараф қилиши ва жуда катта вазифаларни бажариши керак. Биз социалистик ўзгартишларни амалга оширишдан иборат буюк ишни охиригача етказишимиз, халқ хўжалигини ривожлантириш биринчи беш йиллик планини муддатидан илгари тўла ва ошириб бажаришимиз, иккинчи беш йиллик планни амалга оширишга актив тайёрланишимиз керак, токи бизнинг мамлакатимизда саноат, қишлоқ хўжалиги, транспорт ва савдо-сотиқ кенг миқёсда юксалтирилсин ҳамда фан, маданият ва халқимизнинг фаровонлиги янада юксак даражага кўтарилсин.

Ўртоқ Чжоу Энь-лай доклади

Ўртоқ Чжоу Энь-лай ўз докладининг бошида биринчи беш йиллик планнинг якунларига тўхталиб, уни тўла ва ошириб бажириш натижасида Хитой халқ хўжалигида чуқур ўзгаришлар бўлганлигини ва бундан кейин янада чуқурроқ ўзгаришлар юз беришини айтди. Бу ўзгаришлар асосан шундан иборатки, саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг даражаси анча кўтарилди. 1957 йилда, деди у, саноат ва қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти, шу жумладан ҳозирги замон саноати, кустарлик саноати ва қишлоқ хўжалигининг маҳсулоти 1952 йилдагига нисбатан 60 процентдан ҳам кўпроқ ўсиши мўлжалланади.

Социалистик қайта қуриш соҳасида ҳал қилувчи ғалабага эришилганлиги туфайли, дейди Чжоу Энь-лай, социалистик сектор ҳозирдаёқ саноатда, шунингдек қишлоқ хўжалигида, транспорт ва савдо соҳасида мутлақ ҳукмрон бўлиб қолди. Маданият ва фан ҳам гуллаб тараққий этиш даврига ўтмоқда.

Сўнгра ўртоқ Чжоу Энь-лай таъкидлаб ўтдики, Коммунистик партиянинг раҳбарлиги остида мамлакатдаги барча халқларнинг, барча демократик партиялар ва ҳамма ватанпарварларнинг жипслиги ва бирлиги, шунингдек уларнинг социалистик қайта қуриш ва социалистик қурилиш ишига активлик ҳамда ғайрат ва ташаббускорлик билан муносабатда бўлаётганликлари Хитой қўлга киритган ғоят катта муваффақиятларининг асоси ва гарантиясидир. Шу билан бирга докладчи Хитойда биринчи беш йиллик планни амалга ошириш жараёнида Совет Иттифоқи ва халқ демократияси мамлакатлари Хитойга жуда катта ёрдам берганликларини таъкидлаб ўтди.

Марказий комитет таъкидлайдики, деди яна ўртоқ Чжоу Энь-лай, халқ хўжалигини ривожлантириш иккинчи беш йиллик планининг асосий вазифалари қуйидагилардан иборат бўлиши лозим:

1. Оғир саноатга асосий эътибор берилаётгани ҳолда иқтисодий қурилишни давом эттириш билан бир қаторда, Хитойни социалистик индустрлашнинг мустаҳкам базасини вужудга келтирмоқ учун халқ хўжалигини техника жиҳатидан реконструкциялашни илгарилатиш.

2. Социалистик ўзгартиришларни амалга оширишни давом эттириш ва охирига етказиш, коллектив ва умумхалқ мулкини мустаҳкамлаш ва кўпайтириб бориш.

3. Социалистик қурилиш ва социалистик ўзгартиришлар асосида саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ҳамда кустарлик саноати ишлаб чиқаришни янада кўпроқ ривожлантириш, транспорт ва савдо-сотиқни ҳам шунга мувофиқ равишда ривожлантириш.

4. Қурилиш учун бутун чоралар билан кадрлар тайёрлаш, илмий-текшириш ишларини социалистик экономика ва маданиятни ривожлантириш эҳтиёжларига жавоб берадиган даражада кучайтириш.

5. Саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантириш асосида мамлакатнинг мудофаа қувватини ошира бориш ва халқнинг моддий ва маданий турмуш даражасини кўтариш.

Ўртоқ Чжоу Энь-лай маблағ тўплаш ҳақидаги масалага ўтиб, иккинчи беш йилликда миллий даромад биринчи беш йилликдагига нисбатан 50 процент кўпайиши эҳтимол деди.

Хитой Коммунистик партиясининг VIII съезди

Ўртоқ Чжоу Энь-лай докладининг охири

Маблағларнинг тақсимланишига келганда партия Марказий комитети ҳозирги ички ва халқаро вазиятни назарда тутиб иккинчи беш йиллик даврида мудофаа ва маъмурий-идора эҳтиёжлари учун бўладиган харажатларнинг салмоғини камайтириш ва экономика, маданият ва маориф соҳасидаги харажатларнинг салмоғини оширишни зарур деб ҳисоблайди. Биринчи беш йилликда мудофаа ва маъмурий-идора эҳтиёжлари учун қилинаётган харажатлар барча молиявий харажатларнинг тахминан 32 процентини ташкил этади, иккинчи беш йилликда бу харажатларни 20 процентгача камайтиришга эришмоқ зарур. Шундай қилиб, экономика, маданият ва маориф соҳасидаги харажатлар биринчи беш йилликдаги 56 процентдан иккинчи беш йилликда тахминан 60-70 процентгача ошса эҳтимол.

Сўнгра ўртоқ Чжоу Энь-лай капитал қурилишни планлаштириш масалаларига тўхталиб айтдики, биринчи беш йиллик планда кўзда тутилишича саноатнинг (шу жумладан кустарлик саноатининг) ялпи маҳсулоти 1957 йилда 1952 йилдагига нисбатан 90,3 процент кўпаяди. Марказий Комитет 1962 йилда маҳсулот ҳажмини 1957 йил учун дастлаб кўзда тутилган даражадан тахминан икки баравар кўпайтиришни таклиф қилади. Янгидан қурилган ва реконструкциялаган корхоналарнинг маҳсулоти 1957 йилда саноат ялпи маҳсулотининг қарийб 15 процентини ташкил этади, 1962 йилга бориб эса, биринчи ва иккинчи беш йилликлар давомида янги қурилган ва реконструкцияланган корхоналарнинг ҳиссаси саноат ишлаб чиқаришида 50 процентга етади.

Ўртоқ Чжоу Энь-лай қишлоқ хўжалик соҳасидаги вазифалар ҳақида гапириб кўрсатдики, 1962 йилда ялпи дон ҳосили тахминан 500 миллиард цзинни (1 цзин 0,5 килограммга баравар), ялпи пахта ҳосили 48 миллион данни (бир дань 50 килограммга баравар) ташкил этиши лозим. 1962 йилда қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти планда 1957 йил учун белгиланган даражага нисбатан тахминан 35 процент ортади.

Докладчи кўрсатдики, иккинчи беш йиллик даврида саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг ривожланиши билан, капитал қурилиш ҳажмининг кенгайиши билан, мамлакатнинг ички ва чекка районлари ўзлаштирилиши билан ҳамда уларда қурилиш ишларининг кенгайиши билан транспортнинг юк ташиш қувватини ва алоқа воситаларини анча кўпайтириш талаб қилинади.

Сўнгра Чжоу Энь-лай савдо-сотиқ соҳасидаги ишларни кучайтириш зарурлигини таъкидлаб, халқ оммасининг турмушини яхшиламоқ учун уларнинг пул даромадларини кўпайтирибгина қолмай, балки буларга ўз эҳтиёжларини қондирадиган миқдорда товарлар сотиб олиш учун имконият ҳам бериш зарур, деди. Ҳисоблаб чиқилишича 1962 йилда шаҳар ва қишлоқ аҳолисининг турли кенг истеъмол моллари билан ва қисман ишлаб чиқариш воситалари билан таъминланиши, яъни жамиятдаги чакана товар оборотининг умумий ҳажми 1957 йил учун дастлаб планлаштирилган товар оборотига нисбатан тахминан 50 процент ортади.

Сўнгра ўртоқ Чжоу Энь-лай хусусий саноатда ва савдо-сотиқда социалистик ўзгартиришларни бундан буён ҳам амалга ошириш соҳасидаги вазифаларга ва капиталистларни ўрнаштириш ва қайта тарбиялаш ҳақидаги масалага тўхталиб ўтди.

Ўртоқ Чжоу Энь-лай мамлакатни социалистик индустрлаш ва халқ хўжалигини ривожлантириш вазифаларини бажармоқ учун кадрлар тайёрлаш ва илмий-текшириш ишларини кенгайтириш масалалари катта аҳамиятга эга эканлигини таъкидлаб, инженер-техник ва илмий-текшириш ходимлари кадрлари тайёрлаш бу соҳада биринчи даражали вазифа эканлигини кўрсатди. Шу муносабат билан докладчи юқори ва махсус ўрта таълимнинг янада ривожланишини таъминлаш зарур деди.

Шундан кейин ўртоқ Чжоу Энь-лай иккинчи беш йиллик даврида халқнинг турмуш даражасини кўтариш масаласига тўхталиб ўтди.

Иккинчи беш йиллик мобайнида, деди у, ишчи ва хизматчиларнинг иш ҳақи ўрта ҳисобда тахминан 25-30 процент ошади. Ҳозирги вақтда ва иккинчи беш йиллик даврида ишчи ва хизматчиларнинг моддий аҳволини яхшиламоқ учун ишчи ва хизматчиларнинг иш ҳақини янада оширишдан ташқари уларнинг турмуш шароитини, хавфсизлик техникасини, соғликни сақлаш ва бошқа ишларни аста-секин яхшилаб бориш учун имконият борича амалий чоралар кўриш зарур. Бу йўлда Давлат кенгаши баъзи конкрет тадбирларни тасдиқлади. Бу тадбирлар яқин вақтлар ичида халққа маълум қилинади ва амалга оширилади. Деҳқонларнинг моддий аҳволини яхшилаш мақсадида, бир томондан, давлат жамғармалари билан кооперативларнинг даромадлари ўртасидаги нисбатларни тартибга солишга эътибор бериш ҳамда деҳқонларга солиқ солиш масаласини тўғри ҳал этиш; иккинчи томондан қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш кооперативларининг ижтимоий жамғармаси ва улардаги аъзоларнинг шахсий даромадлари ўртасидаги нисбатларни тартибга солишга эътибор бериш, кооперативларда даромадларни тақсимлаш масаласини тўғри ҳал қилиш зарур. Беш йил мобайнида деҳқонларнинг ўртача даромадлари тахминан 25-30 процент ошиши мумкин.

Ўртоқ Чжоу Энь-лай таъкидлаб ўтдики, иккинчи беш йиллик даврида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш кооперативларини ишлаб чиқаришини ривожлантиришда давлат уларга ҳар томонлама ёрдам беради ва ирригация қурилишига ва қишлоқ хўжалигига берилаётган капитал маблағлар миқдорини биринчи беш йиллик пландагига нисбатан анча кўпайтиради. Қишлоқ хўжалигига кредит бериш ҳам кўпаяди; шу билан бирга давлат қишлоқ районларида табиий офатлар юз берган тақдирда фойдаланиш учун бундан буён ҳам махсус фондлар ажратиб туради.

Сўнгра ўртоқ Чжоу Энь-лай саводсизликни тугатиш соҳасида бундан буён олиб бориладиган ишлар, бошланғич таълимни ривожлантириш, ишчи ва деҳқонларнинг ишлаб туриб ўқишларини кучайтириш, ёзувни реформа қилишни аста-секин амалга ошириш соҳасида, шунингдек соғликни сақлаш, матбуот ва нашриёт иши, радио эшиттириш, адабиёт ва санъат соҳасида кўриладиган чораларни баён қилди.

Ўртоқ Чжоу Энь-лай барча давлат ташкилотлари, давлат корхоналари, муассаса ва кооперативларнинг иқтисодий тежашга амал қилишлари зарурлигини алоҳида уқтириб ўтди, бундан мақсад ҳамма одам кучларидан, моддий ва молиявий ресурслардан максимал даражада фойдаланишни таъминлаш ва бу билан мамлакатда социалистик қурилишни тезлатишдир.

Совет Иттифоқи ва бошқа қардош мамлакатларнинг Хитойга бераётган ёрдамлари, деди ўртоқ Чжоу Энь-лай, кўп қийинчиликларни енгишимизга ёрдам қилди. Хитойга социалистик қурилиш ишини анча тез суръатлар билан илгарилатишга имкон берди.

Социалистик лагернинг таркибий қисми бўлган бизнинг давлатимиз, деди яна докладчи, мажбуриятларнинг муайян ҳиссасини ўз зиммасига олади. Биз бу мажбуриятларни яхши бажаришимиз лозим. Биз қардош мамлакатларни улардаги қурилишлар учун зарур бўлган кўп хил қишлоқ хўжалик маҳсулотлари, чорвачилик маҳсулотлари, минерал хомашё билан ва машиналар, асбоб-ускуналарнинг баъзи турлари ҳамда саноат маҳсулотлари билан таъминлашимиз керак.

Ўртоқ Чжоу Энь-лай ўз докладининг охирида айтдики, Хитой дунёдаги барча мамлакатлар билан тенг ҳуқуқлилик ва бир-бирларига фойда келтириш асосида иқтисодий, техника ва маданий алоқаларни ривожлантиришга интилмоқда.

Биз, деди ўртоқ Чжоу Энь-лай халқаро миқёсда иқтисодий, техника ва маданий алоқаларнинг ҳамда ҳамкорликнинг кенгайишига тарафдормиз. Бу алоқа ва ҳамкорлик мамлакатимизда социалистик қурилишни охирига етказишни тезлатганлиги учунгина эмас, балки давлатларнинг тинч-тотув яшашларига мустаҳкам асос бўлиб хизмат қилганлиги учун ҳам шундай алоқа ва ҳамкорликка тарафдормиз.

Илғор бригадада

Киров номли колхоз пахтакорлари 825 гектар майдонда мўл ҳосил етиштирдилар. Колхозчилар ана шу мўл пахта ҳосилини сира нобуд қилмай йиғиб-териб олиш, йиллик пахта тайёрлаш планини Улуғ Октябрь революциясининг 39 йиллиги кунигача бажариш учун курашиб, социалистик мусобақани ҳар тарафлама кучайтириб юбордилар.

Коммунист А. Полюнина бошлиқ бригада пахта йиғим-теримида олдинда бормоқда. Бу бригада аъзолари 108 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35 центнердан ҳосил топшириш учун курашни қизитиб юбордилар.

Бригадада 45 киши теримда қатнашиб, ҳар куни хирмонга графикда кўрсатилган 2600 ўрнига 3100-3500 килограммдан пахта топширилаётир. Мавсумда 16 тоннадан пахта териш мажбуриятини олган Х. Мирсолова, А. Антикова каби илғор теримчилар ҳар куни 140-165 килограммдан пахта термоқдалар.

Колхознинг бошқа бригадаларида ҳам пахта йиғим-терими намунали ўтказилаётир.

А. ЖАЛОЛОВ.
Октябрь районн.

Область колхозлари ва совхозларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1956 йил 16 сентябргача бўлган

МАЪЛУМОТ

(Мажбуриятга нисбатан процент ҳисобида)

№№	Колхоз ва совхозларнинг номи	Мажбуриятнинг бажарилиши: % ҳисобида	Колхоз раиси ва совхоз директори	Партия ташкилотининг секретари	Қайси райондан
1.	Энгельс номли	45,5	А. Аҳмедов	Г. Халилов	Мирзачўл
2.	Ўзбекистон 30 йиллиги	36,0	И. Н. Югай	Ли-Хай-рен	Гулистон
3.	М. Горький номли	33,4	Хван Ден-гван	В. В. Ни	Мирзачўл
4.	Жамбул номли	32,1	И. Икромов	Д. Тўлаганов	Юқори Чирчиқ
5.	Каганович номли	29,6	А. Қўшоқов	М. Бўриев	Оҳангарон
6.	Жданов номли	29,3	А. Латипов	Г. Усмонов	Оҳангарон
7.	Хрушчев номли	29	Х. Абдуқулов	Э. Хаитов	Пискент
8.	Каганович номли	28,7	Г. Новрўзбоев	Т. Очилов	Пискент
9.	Жданов номли	28,5	З. Қодиров	А. Шонмқулов	Боёвут
10.	Мичурин номли	28,5	Х. Соатов	Т. Норбоев	Мирзачўл
11.	Калинин номли	28,0	А. Қодиров	В. Эгамқулов	Пискент
12.	Жданов номли	27,7	Т. Умиров	Х. Солиев	Пискент
13.	«Ленинобод»	27,41	М. Юнусов	Р. Эгамбердиев	Оққўрғон
14.	Калинин номли	26,5	И. Нишонов	А. Абдуллаев	Оҳангарон
15.	Молотов номли	26,4	И. Хайдаров	А. Эргашев	Пискент
16.	Маленков номли	26,3	А. Холжигитов	М. Шохидов	Пискент
17.	Молотов номли	26,0	Т. Латипов	М. Хатамов	Боёвут
18.	Молотов номли	25,9	Д. Суяров	Ш. Олтмишев	Мирзачўл
19.	Жданов номли	25,7	К. Жабборов	А. Эшмуҳамедов	Мирзачўл
20.	«Чорвадор»	24,9	К. Агайдаров	А. Қолдибеков	Мирзачўл
21.	Киров номли	24,9	У. Зулфиев	И. Жумақулов	Оҳангарон
22.	К. Маркс номли	24,6	А. Абсатов	Я. Жониқулов	Мирзачўл
23.	«Ленинизм»	23,7	И. Тешабоев	Г. Ўролов	Мирзачўл
24.	Фрунзе номли	23	И. Ирисбоев	Чўлпонов	Бўстонлиқ
25.	Сталин номли	22,9	Х. Ҳайдаров	М. Азаматов	Пискент
26.	Охунбобоев номли	22,8	А. Исматов	Қўшбеков	Мирзачўл
27.	Андреев номли	22,7	А. Набиев	Б. Султонов	Оҳангарон
28.	«XIX партсъезд»	22,7	Р. Ширанов	Б. Петралиев	Пискент
29.	Вильямс номли	22,7	Г. Азаматов	И. Мавлонов	Бўка
30.	Хрушчев номли	22,6	Ф. Мухсимов	Х. Сермирзаев	Орджоникидзе
31.	«8-март»	22,5	К. Исроилов	М. Норматов	Мирзачўл
32.	«XIX партсъезд»	22,3	Ем Ен-Ман	Юн-Тхян-Нен	Ўртасарой
33.	Шверник номли	22,2	У. Йўлдошев	А. Юнусов	Пискент
34.	Сталин номли	22,1	С. Жонзоқов	Б. Станқулов	Юқори Чирчиқ
35.	Сталин номли	22,0	А. Файзиев	С. С. Ким	Бўка
36.	К. Маркс номли	21,9	Г. Ҳайдаров	—	Пискент
37.	Маленков номли	21,9	Р. Эгамбердиев	Т. Усмонов	Орджоникидза
38.	«Полярная звезда»	21,85	Ким-Пен-Хва	С. Е. Нам	Ўртасарой
39.	Каганович номли	21,8	З. Шокиров	С. Омонов	Боёвут
40.	«Париж Коммунаси»	21,75	Ш Йўлдошев	А. Кумеков	Юқори Чирчиқ
41.	Ленин номли	21,7	Т. Худойбердиев	Х. Саидхонов	Пискент
42.	Хрушчев номли	21,6	Д. Эшматов	Б. Пирматов	Гулистон
43.	Куйбишев номли	21,56	С. Раҳмонов	Д. Сайдаев	Оққўрғон
44.	Куйбишев номли	21,5	Н. Юсупов	Т. Ғуломов	Верхне-волинск
45.	Куйбишев номли	21,4	Ш. Хабибуллин	К. Абдураҳмонов	Оҳангарон
46.	Тельман номли	21,3	С. Бўриев	М. Ҳамдамов	Оққўрғон
47.	Жданов номли	21,2	Т. Хожибеков	Б. Эсергапов	Верхне-волинск
48.	Охунбобоев номли	21,0	А. Убайдуллахўжаев	Х. Маҳкамов	Сирдарё
49.	Охунбобоев номли	20,9	Н. Раҳмонов	Д. Турганбеков	Пискент
50.	К. Маркс номли	20,8	К. Султонов	Ш. Жуманов	Верхне-волинск
51.	Киров номли	20,8	А. Дўстбеков	И. Тўйчиев	Пискент
52.	Сталин номли	20,71	Ш. Умиров	М. Хошимов	Бекобод
53.	Ленин номли	20,7	А. Қўчқоров	Д. Тўйчиев	Янгийўл
54.	Свердлов номли	20,6	Ким-Гван-Хо	Ан Петр	Гулистон
55.	Андреев номли	20,54	И. Талапбоев	А. Айдаров	Юқори Чирчиқ
56.	«Красная заря»	20,4	А. Турдиев	И. Эрбўтаев	Гулистон
57.	6-«Кўкорол»	20,36	Исабоев	М. П. Мазуркевич	Бўка
58.	К. Маркс номли	20,3	У. Пардаев	С. Пармонов	Гулистон
59.	Ворошилов номли	20,3	М. Мирзаев	Р. Алимов	Мирзачўл
60.	«Большевик»	20,	Ф. Норкулов	М. Бахромов	Бекобод
61.	Жамбул номли	19,94	Х. Шукуров	Т. Саадатов	Бўка
62.	Хрушчев номли	19,8	А. Кан	Х. Ким	Верхне-волинск
63.	Т. Шевченко номли	19,8	Д. Мамонов	И. Аширов	Сирдарё
64.	Ленин номли	19,73	Сон Ен-бон	П. И. Кан	Сирдарё
65.	«Октябрь»	19,7	А. Д. Брухтий	П. Абдуллаев	Мирзачўл
66.	Шверник номли	19,6	Т. Назруллаев	Ф. Сидиқов	Чиноз
67.	Ворошилов номли	19,55	Г. Отабоев	Л. Саломов	Оққўрғон
68.	Маленков номли	19,47	М. Аҳмедбоев	М. Тян	Ўртасарой
69.	Ленин номли	19,4	Т. Йўлдошев	С. Шодмонова	Мирзачўл
70.	«Ленин йўли»	19,39	И. Усмонов	А. Избосаров	Ўрта Чирчиқ
71.	«Красная заря»	19,37	С. А. Ян	А. Ля	Оққўрғон
72.	М. Горький номли	19,3	Ш. Раҳимов	Ниёзов	Верхне-волинск
73.	Калинин номли	19,23	М. Умаров	Н. Жалилов	Гулистон
74.	Булганин номли	19,19	И. П. Шалев	А. Сохибназаров	Мирзачўл
75.	«ЎзССР 30 йиллиги»	19,1	М. Алмухамедов	К. Иброҳимов	Сирдарё
76.	«Коммунизм»	19,07	З. Жалолов	М. Раҳимов	Ўртасарой
77.	Маленков номли	19,07	М. Хаитбоев	Т. Юсупов	Бўка
78.	«Красний Восток»	19	А. Носиров	Хегай Чан Юн	Гулистон
79.	Андреев номли	18,8	А. Омонтоев	Т. Усмонов	Пискент
80.	Каганович номли	18,8	Б. Умаров	М. Мусурмонов	Бўка
81.	«Красний хлопкороб»	18,8	Х. Наширов	Т. Мирзаев	Бекобод
82.	Молотов номли	18,8	Д. Пўлатов	Г. Абдуазимов	Орджоникидзе
83.	«Ленинград»	18,71	А. Тошқораев	И. Йўлдошев	Орджоникидзе
84.	Ленин номли	18,7	Ю. Мираҳмедов	Х. Салимов	Чиноз
85.	«XIX партсъезд»	18,58	А. Душабоев	А. Хўжаев	Бўка
86.	Буденний номли	18,40	П. Абдуллаев	И. Ногай	Ўртасарой
87.	Куйбишев номли	18,4	М. Қосимов	А. Тожибоев	Мирзачўл
88.	К. Маркс номли	18,3	Ю. Хожибеков	Жулгулов	Боёвут
89.	Маленков номли	18,2	К. Ўразгелдиев	Шарипов	Чиноз
90.	«XVIII партконференция»	18,14	Н. А. Бездетний	Б. Маннонов	Сирдарё
91.	Наримонов номли	18,1	А. Отаулин	А. Орипбоев	Бўстонлиқ
92.	«Победа»	18	А. Бегимқулов	Т. Обидов	Верхне-волинск
93.	Молотов номли	18	Н. А. Игнатенко	Г. Шукуров	Бекобод
94.	«Қизил Юлдуз»	17,9	Н. Боймуродов	А. Қодиров	Мирзачўл
95.	Петров номли	17,8	А. Ойхўжаев	С. Муҳиддинов	Янгийўл
96.	Фрунзе номли	17,8	И. Тоғаев	К. Усанбоев	Гулистон
97.	Дзержинский номли	17,7	А. Шукуралиев	Е. Иброҳимов	Бекобод
98.	Буденний номли	17,7	К. Каримов	Филатов	Чиноз
99.	Ленин номли	17,7	А. Мирзаев	М. Аҳмедов	Бекобод
100.	Маленков номли	17,7	К. Саидбеков	А. Абдураҳмонов	Янгийўл
101.	Молотов номли	17,66	Т. Мирзаев	Х. Раззоқов	Оққўрғон
102.	Сталин номли	17,65	К. Синдаров	И. Нурсаидов	Сирдарё
103.	Маленков номли	17,6	А. Отабоев	Т. Абдуллаев	Бекобод
104.	Сталин номли	17,5	А. Ортиқов	Ф. Мадалиев	Янгийўл
105.	«Ҳақиқат»	17,5	Н. Йўлдошева	Х. Жумабоев	Сирдарё
106.	Охунбобоев номли	17,44	Ю. Хожиметов	М. Умаров	Бўка
107.	«Сталинчи»	17,44	Н. Каржаулов	С. Тожибеков	Оққўрғон
108.	Сталин номли	1-17,4	А. Очилов	М. Юсупалиев	Бекобод
109.	Ленин номли	17,39	Р. Каримова	И. Иброҳимов	Бўка
110.	Тимирязев номли	17,33	И. Ғуломов	И. Холбоев	Бўка
111.	Маленков номли	17,3	З. Мирзаев	У. Хўжаев	Верхне-волинск
112.	Хрушчев номли	17,17	М. Иброҳимов	К. Инағомжонов	Бўка
113.	Ленин номли	17,16	Г. А. Пак	До Ду-ен	Ўртасарой
114.	Жданов номли	17,1	Кан Ун-Дюн	А. Рихсибоев	Янгийўл
115.	Шверник номли	17	Ю Хамидов	С. Иброҳимов	Мирзачўл
116.	Охунбобоев номли	16,94	Р. Раҳмонов	А. Икромов	Ўртасарой
117.	Молотов номли	16,9	Р. Холиқулов	М. Ортиқолиев	Янгийўл
118.	Киров номли	16,8	Н. Ғиёсов	У. Исломов	Орджоникидзе
119.	«III Интернационал»	16,72	Д. Омонов	Н. Нишонбоев	Юқори Чирчиқ
120.	Свердлов номли	16,7	А. Шораҳмедов	М. Тожибоев	Янгийўл
121.	Хрушчев номли	16,5	Пак-Ир-Бен	М. Омонов	Мирзачўл
122.	Молотов номли	16,46	Р. Калжонов	А. Кўшаев	Октябрь
123.	«Ленинобод	16,26	М. Бердиёров	Э. Қулматов	Сирдарё
124.	Сталин номли	16,2	Р. Мухамедов	И. Алибоев	Мирзачўл
125.	Сталин номли	16,2	М. Ҳайдаров	А. Акмалов	Ўртасарой
126.	Тельман номли	16,15	Е. Шамсиев	З. Дониёров	Октябрь
127.	Свердлов номли	16,06	М. Мухамаджонов	А. Саломов	Ўртасарой
128.	Охунбобоев номли	16,04	Д. Норимов	А. Серсенбоев	Орджоникидзе
129.	Ворошилов номли	16,0	Н. Толипов	А. Абдумўминов	Пискент
130.	Сталин номли	15,95	Г. Далибоев	А. Холматов	Октябрь
131.	Сталин номли	15,9	Т. Умаров	А. Абдураҳмонов	Боёвут
132.	Молотов номли	15,9	У. Умаров.	И. Ибтов	Бўстонлиқ
133.	Сталин номли	15,81	К. Парпиев	М. Мусоқов	Оққўрғон
134.	Ворошилов номли	15,7	А. Ашуров	А. Абдумаликов	Чиноз
135.	«Коммунизм»	15,7	М. Исматов	И. Усмонов	Янгийўл
136.	«XIX партсъезд»	15,7	М. Кан	С. Ким	Верхне-волинск
137.	Мичурин номли	15,69	Т. Каримов	А. Жабборов	Бўка
138.	Андреев номли	15,6	А. Султонов	Х. Маматқулов	Гулистон
139.	Буденний номли	15,56	З. Шодибеков	А. Михтибоев	Оққўрғон
140.	«Северний маяк»	15,48	С. Г. Цой	П. А. Цой	Ўртасарой
141.	Маленков номли	15,4	Н. Гулматов	А. Азимбоев	Бўстонлиқ
142.	Сталин номли	15,4	Э. Сотиболдиев	М. П. Евсеев	Чиноз
143.	М. Горький номли	15,37	С. Каримжонов	Б. Қуйбаков	Ўрта Чирчиқ
144.	Молотов номли	15,3	С. Назаров	П. Азимов	Гулистон
145.	Каганович номли	15,25	П. Шодмонқулов	Т. Отабеков	Сирдарё
146.	Каганович номли	15,2	М. Усмонов	А. Мамасолиев	Мирзачўл
147.	Василевский номли	15	Н. Абдуллаев	Д. Эргашев	Мирзачўл
148.	Куйбишев номли	15,0	Р. Йўлдошева	Б. Қобилов	Ўрта Чирчиқ
149.	Навоий номли	15,0	Т. Раҳмонов	М. Мусаев	Янгийўл
150.	Каганович номли	14,97	Ю. Акулов	И. Мақсудов	Оққўрғон
151.	Шверник номли	14,9	Р. Хасанов	И. Бойқулов	Верхне-волинск
152.	Ленин номли	14,9	И. Абдусаломов	А. Ўрмонов	Боёвут
153.	«Дружба»	14,86	Д. Нуриддинов	А. Мухамедзянов	Боёвут
154.	Хрушчев номли	14,81	П. Сулаймонов	П. Кўкиев	Сирдарё
155.	«XIX партсъезд»	14,8	С. Юсупов	Т. Умурзоқов	Чиноз
156.	«Сталинград»	14,74	Х. Мақсудов	М. Аҳмедов	Орджоникидзе
157.	«Красний Октябрь»	14,7	Я. Н. Пискорский	К. Ражабов	Верхне-волинск.
158.	Молотов номли	14,70	Цой Ен-Фир	Дя Чан-Гин	Ўртасарой
159.	Навоий номли	14,68	А. Омонов	Ю. Алимов	Оққўрғон
160.	Маленков номли	14,5	Х. Орипов	П. Парпиев	Гулистон
161.	Ворошилов номли	14,4	А. Норматов	Т. Азимбоева	Янгийўл
162.	Ленин номли	14,38	Б. Машрапов	Х. Алиакбаров	Оққўрғон
163.	Калинин номли	14,30	Р. Рисқулов	Ч. Баиров	Оққўрғон
164.	«Ленинизм»	14,28	А. Мирзажонов	Х. Қорабоев	Бўка
165.	«Қизил — Ту»	14,2	А. Кутушев	З. Саидбеков	Бўстонлиқ
166.	Ворошилов номли	14,1	М. Жултаев	М. Мирзаев	Сирдарё
167.	«Ленинизм»	14,0	Т. Тожибоев	М. Хожиматов	Юқори Чирчиқ
168.	Сталин номли	13,97	Н. Маннонов	И. Ойтўраев	Орджоникидзе
169.	Жданов номли	13,94	О. Зокиров	И. Юсупов	Ўртасарой
170.	Молотов номли	13,87	Х. Маҳмудова	Ш. Шапатов	Бўка
171.	«Коммуна»	13,8	У. Содиқов	Ф. Низомов	Мирзачўл
172.	Ленин номли	13,8	А. Мирзахолов	Ш. Маматқулов	Верхне-волинск
173.	«Сталинчи»	13,76	Т. Жўрабеков	У. Байгелов	Октябрь
174.	«Победа Октября»	13,7	Х. Нормуҳамедов	Ш. Холматов	Калинин
175.	Маленков номли	13,64	К. Синдоров	К. Бўрибоев	Сирдарё
176.	«Қизил Октябрь»	13,6	Д. Рустамов	К. Очилов	Чиноз
177.	Пушкин номли	13,53	И. П. Полтавский	С. Минтаев	Гулистон
178.	4 — «Вревский»	13,46	П. Е. Ставной	А. Мираҳмедов	Чиноз
179.	Буденний номли	13,3	К. Мамалатипов	М. Имонов	Мирзачўл
180.	Ильич номли	13,28	Ш. Зокиров	А. Далимов	Ўрта Чирчиқ
181.	К. Маркс номли	13,20	Р. Бобомуродов	Ю. Холжигитов	Оққўрғон
182.	Мичурин номли	13,2	К. Облаев	Н. Жовоқов	Бекобод
183.	Свердлов номли	13,2	И. Рисимбетов	К. Топканов	Верхне-волинск
184.	Хрушчев номли	13,18	Т. Рустамов	М. Мақсудов	Октябрь
185.	«Ленинизм»	13,11	А. Тилаев	Б. Алипов	Сирдарё
186.	Крупская номли	13,1	Х. Турсунқулов	С. Шомуродов	Гулистон
187.	2 — «Далварзин»	13,07	Н. Бойматов	И. П. Ермилов	Бекобод
188.	«ЎзССР 30 йиллиги»	13	И. Аҳмедов	Х. Эргашев	Чиноз
189.	«Коммунизм»	12,9	М. Бобоев	С. Абдуқодирова	Сирдарё
190.	«Ленинобод»	12,7	А. Тошпўлатов	Р. Нурматов	Бўка
191.	Хрушчев номли	12,7	М. Ваққасов	С. Отахўжаев	Ўрта Чирчиқ
192.	Каганович номли	12,65	К. П. Власов	А. Колонов	Ўрта Чирчиқ
193.	«Чирчиқ»	12,6	Х. Йўлдошева	И. Мирюнусов	Бўстонлиқ
194.	«Фарҳод»	12,59	С. Полвонов	А. Юсупов	Боёвут
195.	Жданов номли	12,44	А. Орипов	Х. Раҳмонов	Оққўрғон
196.	К. Маркс номли	12,4	М. Ақилбоев	И. Исломов	Бўка
197.	1 — «Боёвут»	12,29	А. Г. Ўрусбиев	Т. Хўжаев	Боёвут
198.	Калинин номли	12,24	К. Маҳмудов	А. Холмуродов	Октябрь
199.	Андреев номли	12,2	Х. Саъдиев	Д. Иброҳимов	Верхне-волинск
200.	Андреев номли	12,2	Г. Пак	Нам Хан-Сон	Ўрта Чирчиқ
201.	«Сталинград»	12,18	А. Азизов	И. Жўрабоев	Бўка
202.	Ворошилов номли	12,17	С. Қирғизбоев	М. Эшпўлатов	Ўрта Чирчиқ
203.	Ленин номли	12,16	Т. Эрназаров	Х. Давиров	Октябрь
204.	Калинин номли	12	В. Ким	Т. Тожибоев	Верхне-волинск
205.	Сталин номли	12,0	М. Т. Литвинов	А. Холматов	Пискент
206.	Хрушчев номли	12,0	А. Есенбеков	Р. Зокиров	Чиноз
207.	Хрушчев номли	11,9	Р. Абдуллаев	М. Боймуродов	Бекобод
208.	Охунбобоев номли	11,77	Д. Имомов	У. Каржавов	Октябрь
209.	Жданов номли	11,7	Н. Мухамадқулов	А. Сарабеков	Бўстонлиқ
210.	Молотов номли	11,7	С. Нахипов	К. Валиев	Чиноз
211.	«Қизил Ўзбекистон»	11,7	А. Матқобулов	Х. Элбўсинов	Орджоникидзе
212.	1 — «Далварзин»	11,58	И. П. Хомич	А. Қодиров	Бекобод
213.	3 — «Боёвут»	11,55	Д. А. Хамидов	Ш. Облоқулов	Боёвут
214.	Хрушчев номли	11,5	А. М. Шубладзе	М. Бўтаев	Янгийўл
215.	Маленков номли	11,41	Д. Сафаров	И. Норбоев	Октябрь
216.	«XIX партсъезд»	11,34	Д. Мавлонов	Г. Нигматуллин	Сирдарё
217.	Андреев номли	11,19	А. Эрматов	Т. Азимов	Октябрь
218.	Охунбобоев номли	11,18	И. Пўлатов	С. Рустамбеков	Оққўрғон
219.	«XIX партсъезд»	11,1	Н. Вахидов	А. Умаров	Янгийўл
220.	4 — «Боёвут»	11,09	У. Ю. Юсупов	Х. Мирбобоев	Боёвут
221.	Булганин номли	11,01	У. Жуматоев	Т. Назиров	Ўртасарой
222.	Энгельс номли	11	В. Дўсмуродов	Т. Рўзиев	Бекобод
223.	Орджоникидзе номли	10,9	Т. Орзиқулов	Т. Қўдратова	Чиноз
224.	Энгельс номли	10,90	Д. Зулфиқоров	У. Абдуллаев	Октябрь
225.	Фрунзе номли	10,78	А. Хасанов	С. Отамқулов	Юқори Чирчиқ
226.	«Оққўрғон»	10,73	М. Аҳмедов	А. Комилов	Оққўрғон
227.	Ильич номли	10.73	М. М. Лапенко	М. Абдунонов	Сирдарё
228.	Киров номли	10,64	К. Г. Хроколов	А. Хван	Октябрь
229.	Ленин номли	10,62	Т. Отаметов	Н. Ойнақулов	Ўрта Чирчиқ
230.	Орджоникидзе номли	10,60	А. П. Третьяченко	Т. Каримов	Ўртасарой
231.	«Ўзбекистон 30 йиллиги»	10,55	Цой Ин — Гук	У. Умаров	Ўрта Чирчиқ
232.	«Коммунизм»	10,15	Д. Тошев	Р. Назаров	Бўка
233.	Буденний номли	10	М. Холиқулов	У. Суяров	Бекобод
234.	«Ўзбекистон беш йиллиги»	9,76	И. Иброҳимов	В. Қолжонов	Қуйи Чирчиқ
235.	«XVIII партсъезд»	9,2	У. Келесбоев	С. Аҳадов	Калинин
236.	Крупская номли	9,55	Б. Сидиқов	А. Тўрабеков	Бекобод
237.	Маленков номли	9,55	Г. Орифжонов	И. Тошкенбоев	Ўрта Чирчиқ
238.	Фрунзе номли	9,4	К. Сафарбоев	С. Тўлаганов	Янгийўл
239.	К. Маркс номли	9,34	Х. Холбеков	М. Ўлмасов	Ўрта Чирчиқ
240.	Молотов номли	8,9	А. Сайдалиев	М. Мирзажонова	Калинин
241.	«Ўзбекистон»	8,90	К. Рахимжонов	А. Саидназаров	Октябрь
242.	Энгельс номли	8,9	Н. Ким	С. Пак	Ўрта Чирчиқ
243.	«Янгиобод»	8,8	В. Тўқмирзаев		Бекобод
244.	«Малик»	8,72	С. А. Бочкарев	Ш. Шоумаров	Сирдарё
245.	Сталин номли	8,7	А. Кўсаев	Ю. Додабоев	Ўрта Чирчиқ
246.	Энгельс номли	8,4	М. Паяев	И. Ф. Артюшков	Верхне-волинск
247.	Ворошилов номли	8,14	Ю. Хусанбоев	Т. Эргашев	Бекобод
248	Булганин номли	8,1	А. Хоназов	С. Зоидов	Бекобод
249.	«Меҳнат — Бирлик»	7,92	А. Халилов	У. Довренов	Юқори Чирчиқ
250.	«Социализм»	7,8	Н. Рўзматов	Э. Эшбеков	Бекобод
251.	Навоий номли	7,3	А. Аъзамов	А. Набижонов	Орджоникидзе
252.	Каганович номли	7.11	Х. Турсунқулов	Г. Шарипов	Октябрь
253.	Бушуев номли	6,88	А. К. Галицинский	П. В. Прошин	Гулистон
254.	Калинин номли	6,8	Н. Е. Калашников	Х. Сайдалиев	Ўрта Чирчиқ

Янги пенсия дафтарчаларини топширишга бағишланган тантанали йиғилиш

Суратда: Ўзбекистон ССР социал таъминот министри ўртоқ В. Содиқова пенсионер А. Шукуровга янги пенсия дафтарчасини топширмоқда. С. Осипов фотоси.

☆ ☆

15 сентябрь куни Тошкентда, Ўзбекистон ССР Олий Советининг Мажлислар залида республика пойтахтидаги пенсия олувчиларга янги гувоҳномаларни топширишга бағишланган тантанали йиғилиш бўлди. Бу ерга Тошкент заводлари ва фабрикаларида, совет муассасаларида, ўқув юртларида ўн йиллаб меҳнат қилган соч-соқоллари оқарган ишчилар ва хизматчилар келдилар. Йиғилишни шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси М. Турсунов очди. Ўзбекистон ССР Социал таъминот министри В. Содиқова бу ерда ҳозир бўлган кишиларнинг қарсаклари остида бир юздан ортиқ пенсия олувчиларга янги гувоҳномаларни топширди.

«Таштекстильмаш» заводининг кекса ишчиси — фрейзерчи Сергей Васильевич Царев янги пенсия дафтарчасини олади. У корхонада 40 йилча ишлади. Илгари у 150 сўмдан пенсия олар эди, биринчи октябрдан эса 1024 сўмдан пенсия олади. Юксак малакали бўёқчи Г. П. Костинга, «Узбекэнерго» проект бюросининг инженери К. Н. Всеводинга, ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш Тошкент институтининг ходими С. С. Сайидхўжаевга 1.200 сўм миқдорида максимал пенсия тайинланди. Тўқимачилик комбинатининг ишчиси Аҳмад Шукуров, шунингдек вино заводининг ходими Азиза Аҳмедованинг оладиган пенсияси тўрт ҳисса кўпайди.

Йиғилишда сўзлаган меҳнат ветеранлари меҳнаткашларнинг моддий фаровонлигини тўхтовсиз ошириш тўғрисида оталарча меҳрибонлик қилаётганлиги учун Коммунистик партияга ва Совет ҳукуматига қизғин миннатдорчилик билдирдилар.

Пенсия олувчи А. Худоёрхонов ўз сўзида бундай деди:

— Севикли Ватанимизнинг гуллаб-яшнаши йўлида ўн йиллаб фидокорона меҳнат қилган кекса ходимларнинг мамлакатимизда юксак даражада қадрланиши кишини жуда қувонтиради. Пенсиялар тўғрисидаги янги Қонун бизнинг кексалигимизни гарантиялайди ва осойишта ҳаёт кечиришимизни таъминлайди. Мана шуларнинг ҳаммаси учун Коммунистик партиямизга ва жонажон Совет ҳукуматимизга катта раҳмат!

Республика Социал таъминот министри В. Содиқова ва Ўзбекистон КП Тошкент шаҳар комитетининг секретари Р. Ғуломов йиғилишга тўпланганларни табрикладилар. Улар пенсия олувчиларни шодлик кун билан — янги пенсия гувоҳномалари олишлари билан қизғин табрикладилар ва уларга сиҳат-саломатлик ва узоқ йил умр кўришларини тиладилар.

Йиғилишда ҳозир бўлганларнинг гулдурос қарсаклари билан СССР Олий Советига, ССР Иттифоқи Министрлар Советига ва КПСС Марказий Комитетига ёзилган табрик телеграммасининг тексти якдиллик билан қабул қилинди. Бу текстда пенсия олувчилар меҳнаткашларнинг турмушини яхшилаш тўғрисида доимий ғамхўрлик қилаётганликлари учун партия ва ҳукуматга самимий миннатдорчилик изҳор қилинади.

Йиғилиш охирида пенсионерлар учун концерт берилди. (ЎзТАГ).

Китобхонларга маданий хизмат яхшиланмоқда

(Газетхонлар хатларига обзор)

Коммунистик партия ва Совет ҳукуматимиз меҳнаткашларнинг маданий дам олишлари учун доим ғамхўрлик қилиб келаётирлар.

Идеология ишларини янада яхшилаш ва кишиларимизни коммунистик руҳда тарбиялашда маданий-оқартув муассасаларининг роли каттадир.

Областимиздаги маданият уйлари ва саройлари, ишчи ва колхоз клублари, кутубхона ва ўқишхоналар, лекторий ва бошқа маданий-оқартув муассасалари доим меҳнаткашлар билан гавжум бўлади. Айниқса, кутубхоналар турли ёш, турли касб кишиларининг энг севган жойларидандир. Колхозчилар, ишчилар ва ўқувчилар бу ерда ўзларини қизиқтирган турли китобларни ўқийдилар, газета ва журналларнинг янги сонлари билан танишиб турадилар.

Шу кунларда редакциямизга областимизнинг шаҳар, қишлоқларидаги кутубхоналар ишларининг тобора яхшиланиб бораётганлиги ҳақида кўплаб хабарлар келиб турибди.

Газетхон **Ғ. Кўзиев** Янгийўл шаҳридаги Сталин номли кутубхонадан қуйидагиларни хабар қилади: «Ўртоқ С. Раҳмонқулова мудирлик қилаётган кутубхонада китобхонлар билан ишлаш яхши йўлга қўйилган. Ҳозир кутубхона фондидаги турли бадиий, сиёсий, қишлоқ хўжалиги ва техникага оид китоблар сони 34 мингдан ошди. Бундан ташқари, кутубхона мунтазам равишда 24 номда газета ва кўп миқдорда журнал олиб туради.

Бу ерда ёш кутубхона ходимларига ёрдам беришга ҳам катта эътибор берилмоқда. Кейинги 2 ой ичида Ворошилов номли, Куйбишев номли, Сталин номли, Свердлов номли колхозларнинг кутубхона мудирлари учун турли методик семинарлар уюштирилди».

— Бу йил кутубхонага 2.5 минг сўмлик янги бадиий китоблар сотиб олинди, — деб ёзади Оққўрғон районининг марказий кутубхонасидан ўртоқ **З. Болтаев.** Кутубхонадаги китоблар сони 20 мингдан ошиб кетди. Айниқса, бу китоблар орасида совет ёзувчиларининг асарлари кўпчиликни ташкил этади.

Кутубхоналарда тез-тез китобхонлар конференциялари ўтказиб турилмоқда. Бу конференциялар меҳнаткашларнинг китобга бўлган муҳаббат ва қизиқишларини тобора оширмоқда.

Бу ҳақда газетхон ўртоқ **Х. Мусулмонқулов** қуйидагиларни ёзади: «Яқинда Чиноз районидаги Пушкин номли марказий кутубхона аъзоларининг «Китоб — билим манбаи» деган темадаги адабий конференцияси бўлиб ўтди. Конференцияда китобхонлардан Э. Жонқулов Ойбекнинг «Олтин водийдан шабадалар» ҳамда Абдулла Қаҳҳорнинг «Қўшчинор чироқлари» романларидан олган ўз таассуротлари тўғрисида сўзлаб берди. Конференцияда сўзга чиққан М. Кўчқоров ёзувчи Сергей Бородиннинг «Самарқанд устидаги юлдузлар» асари ҳақида гапирди».

Ўртоқ **Н. Рустамов** ҳам ўз хатида Сирдарё район, Погран-Орлов қишлоқ советидаги Каганович номли кутубхонада тез-тез бўлиб турадиган тематик конференцияларнинг ғоят қизиқарли ўтаётганлигини айтади. Кутубхона ходимларининг колхозчилар орасида олиб бораётган қизиқарли суҳбат ва лекциялари ҳақида Сирдарё район, Солтўқай қишлоқ советидан ўртоқ **Н. Алимуҳамедов** бундай деб ёзади:

— Кутубхонага ҳозир 350 дан ортиқ китобхон аъзо бўлиб, буларнинг кўпчилиги кутубхона мудири ўртоқ Ш. М. Миронова бошчилигида колхоз далаларига чиқиб турадилар. Улар колхозчилар ўртасида «Халқаро аҳвол», «Пахта — ўзбек халқининг миллий ифтихори», «Илғор теримчилар» сингари темаларда лекция ва суҳбатлар ўтказмоқдалар. Бундан ташқари, бу актив китобхон-агитаторлар колхозда «Жанговар варақа»ларни ўз вақтида чиқаришга бевосита ёрдам бераётирлар.

Газетхонларимиз редакциямизга юбораётган хабарларида аҳолининг китобга бўлган қизиқиши тобора ортиб бораётганлиги, кутубхоналарда оммавий-сиёсий ишларнинг янада яхшиланаётганлиги ҳақида ёзмоқдалар.

СССР Олий Совети делегациясининг Сурияда бўлиши

ДАМАШҚ, 15 сентябрь. (ТАСС). СССРнинг Суриядаги элчиси С. С. Немчина совет делегациясининг Сурияда бўлиши муносабати билан кеча кечқурун катта қабул маросими ўтказди. Қабул маросимида ССР Иттифоқи Олий Совети делегациясининг ҳамма аъзолари И. С. Сенин бошчилигида, Сурия парламентининг раиси Нозим Қудсий, парламент раисининг ўринбосари Рафиқ Башшур, бош министр Сабри Асалий, ташқи ишлар министри Салоҳиддин Битар ва Сериянинг бир қанча бошқа министрлари, парламент депутатларининг катта группаси, Дамашқ шаҳрининг мэри Диаб, Сурия пойтахти жамоат ташкилотларининг, сиёсий ва маданий ташкилотларининг вакиллари, журналистлар ҳозир бўлдилар.

Қабул маросими ғоят самимий ва дўстона вазиятда ўтди.

Итальян социалистик партиясининг арбоблари СССРга келди

Итальян социалистик партияси арбобларининг партия Марказий комитети аъзолари, федерациялар комитетларининг секретарлари ва аъзолари, партия ташкилотларининг активларидан иборат бир группаси 13 сентябрда Москвага келди.

Итальян социалистлари совет халқининг турмуши ва фаолияти билан танишмоқ учун мамлакат бўйлаб сафар қиладилар, сўнгра эса, Қора денгиз соҳилидаги санаторийларда дам оладилар. (ТАСС).

МХР Халқ хуралининг қарори

УЛАН-БАТОР, 16 сентябрь. (ТАСС). Мўғулистон Халқ Республикаси буюк Халқ хуралининг президиуми қишлоқ хўжалик бирлашмалари аъзоларининг ўз хўжаликларидан давлатга маҳсулот топшириш мажбуриятини 10 процент камайтириш тўғрисида қарор қабул қилди. Бундан ташқари давлатга чорва мол, жун ва сут етказиб бериш юзасидан 1954 — 1955 йилги боқимондалари, шунингдек 1956 йилда давлатга маҳсулот етказиб бериш юзасидан қолган боқимондалари ҳам олиб ташланди.

Бу тадбир қишлоқ хўжалик бирлашмалари аъзоларининг аҳволини яхшилаш учун катта аҳамиятга эга бўлиб, шахсий хўжаликларда чорва молларини кўпайтиришда уларнинг манфаатдорлигини оширади.

Ҳинд студенти Осиё ва Европа мамлакатларини велосипедда саёҳат қилмоқда

Осиё ва Европа мамлакатларини велосипедда саёҳат қилаётган ҳинд студенти Рам Чандра Басу 15 сентябрда Москвага келди. Бундан олдин у, Измаилда ва Одессада бўлиб, сўнгра Киевга, Киевдан эса ҳозир Москвага келди.

Калькуттадаги машинасозлик колледжида ўқиётган бу студент 27 июнда Калькуттадан саёҳат учун йўлга чиққан эди ва шундан бери Покистонни, Эронни, Ироқни, Сурияни, Туркияни, Болгарияни, Руминияни саёҳат қилиб ўтди.

— Мен саёҳат қилиб юрган вақтимда, — деди Рам Чандра Басу, ТАСС мухбирига, — турли мамлакатлар билан танишаман, кўп кишилар билан учрашаман. Булар мени жуда қизиқтиради. Мен босиб ўтадиган масофа жуда катта эканлиги ҳисобга олинса, бу сафарнинг спорт жиҳатидан ҳам аҳамияти бор.

Ҳиндистонлик меҳмон Москвада бир неча кун туриб, сўнгра Ленинградга жўнайди. У, Ленинграддан Хельсинкига, Стокгольмга ва Ослога боради. Саёҳатчи Данияда, Германияда, Голландияда, Бельгияда, Францияда ва Англияда ҳам бўлмоқчи. Ҳиндистонлик саёҳатчи Британия оролларидан пароходга тушиб, ўз ватанига қайтади. (ТАСС).

Покистон янги ҳукуматининг состави

КАРАЧИ, 15 сентябрь. (ТАСС). Покистон ислом республикаси ҳукуматида министрлик мансабларининг тақсимланиши бу ерда расмий равишда эълон қилинди.

Бош министр ва мудофаа министри — Ҳусайн Шаҳид Суҳраварди.

Ташқи ишлар министри — Малик Ферузхон Нун.

Ички ишлар министри — Мир Ғулом Али Талпур.

Савдо ва саноат министри — Абул Мансур Аҳмад.

Молия министри — Саид Амжод Али.

Меҳнат ва корхоналар министри — Абдул Холиқ.

Озиқа ва қишлоқ хўжалик министри — Аҳмад Диллор.

Информация ва радиоэшиттириш министри ҳамда парламент ишлари министри — Сардор Амир Аъзам.

Йўллар ва алоқа министри — Миён Жаъфар Шоҳ.

Бошқа министрлар тайинлангунича бош министр Суҳраварди Кашмир ишлари министрлигига, чегара районлар ва амирликлар ишлари министрлигига, қочоқлар, экономика, маориф, соғлиқни сақлаш ва юстиция министрликларига бошчилик қилиб туради.

СУВАЙШ КАНАЛИ МАСАЛАСИ ТЎҒРИСИДА ГДР БОШ МИНИСТРИ О. ГРОТЕВОЛНИНГ БАЁНОТИ

БЕРЛИН, 15 сентябрь. (ТАСС). ГДР бош министри ҳузуридаги матбуот бўлими хабар қилади: кеча ГДР бош министри О. Гротеволь ташқи ишлар министри Л. Больц ҳозир бўлгани ҳолда Миср журналистлари делегациясини қабул қилди. Улар билан бўлган суҳбатда О. Гротеволь жумладан, Сувайш канали масаласи юзасидан баёнот берди.

О. Гротеволь таъкидладики, вужудга келган жиддий аҳвол миср халқининг суверенитетини ва қонуний ҳуқуқини ҳимоя қилаётган Миср ҳукуматининг айби билан эмас, балки ғарбдаги империалистик кучларнинг иғвогарлик ҳаракатлари натижасида рўй берди. Ғарбдаги империалистик кучлар мустамлакачилик миллий бойлик билан мутлақо боғлана олмаслигини ҳали ҳам тушуниб олганлари йўқ.

ГДР ҳукумати, деб таъкидлади О. Гротеволь Сувайш канали масаласининг тинч йўл билан ҳал этилиши ва Мисрнинг суверенитетини ҳурмат қилишнинг тарафдоридир.

О. Гротеволь айтдики, ГДР ҳукумати Миср ҳукуматининг каналдан фойдаланаётган мамлакатларни қизиқтирувчи ҳамма масалалар, шунингдек каналда кемаларнинг эркин қатнашини гарантиялаш масаласи Мисрнинг суверенитетига тўла риоя қилинган ҳолда халқаро конференцияда муҳокама қилиш ҳақидаги таклифни табриклайди.

Бош министр мустамлакачиликни яширмаган ҳолда қувватлаётган ғарбий герман ҳукуматининг позициясини қоралади.

Пировардида О. Гротеволь Миср журналистларини ишонтириб айтдики, ГДР ўз миллий суверенитетларини ҳимоя қилиш учун ва ички ишларига ташқаридан бўладиган ҳар қандай аралашувларга қарши олиб бораётган курашида Миср ва барча араб мамлакатлари билан бирга ҳамкордир.

ҒАРБ ДАВЛАТЛАРИ ВАКИЛЛАРИНИНГ ПАРИЖДАГИ МУЗОКАРАЛАРИ

ПАРИЖ, 15 сентябрь. (ТАСС). Ғарбий Европа иттифоқи кенгашининг бу ерда очиладиган мажлисида қатнашмоқ учун бугун Англия ташқи ишлар министри Селвин Ллойд Парижга келди. Бу мажлис билан бир қаторда Парижда Сувайш масаласига бағишланиб, Ллойд, Франция ташқи ишлар министри Пино ва АҚШнинг Париждаги элчиси Диллон ўртасида музокаралар бўлади. Франс Пресс агентлигининг хабарида айтилишича, уч ғарбий давлат вакилларининг биринчи учрашуви бугун пешинда Франция ташқи ишлар министрлигида ўтказилади. Агентликнинг айтишича, музокараларда «Сувайш каналидан фойдаланувчилар уюшмаси» деб аталган уюшма тузишга тайёргарлик кўриш муҳокама қилинади.

ГЕРМАНИЯ ФЕДЕРАТИВ РЕСПУБЛИКАСИ ҲУКУМАТИ СОБИҚ ЭСЭСЧИЛАРНИ АРМИЯГА ОЛИШГА КИРИШДИ

Ғарбий Германияда реванш талаб қилиб гапирмоқдалар

БЕРЛИН, 15 сентябрь. (ТАСС). Демократик матбуот берган хабарларга қараганда, Бонн ҳарбий министрлиги собиқ СС офицерларини ғарбий герман армиясига олиш учун амалий тадбирлар кўришга киришган. Шу мақсад билан Ганноверда собиқ эсэсчиларнинг йиғини чақирилган. Бу йиғинда федерал ҳукумат вакиллари ва бундестаг депутатлари ҳозир бўлганлар.

Йиғинда сўзга чиққан собиқ эсэсчи офицерлар ва генераллар Германия Демократик Республикасига қарши уруш бошлашга ошкора даъват қилганлар. Фақат уруш қилиш йўли блангина, деган собиқ эсэсчи генерал Штейнер, «Германиянинг шарқида биздан тортиб олинган мулкни» қайтариб олишимиз мумкин.

Ғарбий Берлинда чиқадиган «БЦ» газетасининг ёзишига қараганда, ўтмишдан ўзларига фойдали сабоқ олган баъзи бир эсэсчилар бунга норозилик билдириб, мажлисни ташлаб чиқиб кетганлар ва йиғинда қатнашмаганлар.

Германия Демократик Республикасининг Демократик матбуоти, шунингдек Германия Федератив Республикасидаги кўпгина газеталар эсэсчиларни ғарбий герман армиясига олишга қатъиян қарши бўлиб чиқмоқдалар. Шу нарса яхши маълумки, деб ёзади «Франкфуртер нейе прессе» газетаси, СС ташкилоти Гитлернинг иродасига бўйсуниб, террор режимини ўрнатган эди. Эсэсчи қисмлар жиноятлорона қонли ишлар қилиш билан шуғулланганликлари ҳаммага маълум. Лидиц ва Орадурни эсга олишнинг ўзи кифоя қилади. Шу сабабли, федерал мудофаа министрлигининг бу қарори ҳаммани ғазаблантирмоқда.

Ҳинд-болгар дўстлиги жамияти тузилди

ДЕҲЛИ, 15 сентябрь. (ТАСС). Ҳиндистон ахборот бюроси хабар қилади: Деҳлида Ҳиндистон-Болгария дўстлиги жамияти ташкил этилди. Бу жамиятнинг мақсади Ҳиндистон билан Болгария ўртасида яхши муносабат ва дўстликни мустаҳкамлашдан иборатдир.

Югослав лоцманлари Мисрга жўнаб кетди

БЕЛГРАД, 15 сентябрь. (ТАСС). Белградда чиқадиган «Борба» ва «Политика» газеталарининг хабар беришларига қараганда, Сувайш каналида ишлашни сўраб ариза берган югослав лоцманларининг тўрт кишидан иборат биринчи группаси Риекадан Қоҳирага жўнаб кетган. Беш лоцмандан иборат иккинчи группа яқин кунларда Сувайш каналига кетади.

Туркия ҳарбий миссияси Эронга келди

ТЕҲРОН, 16 сентябрь. (ТАСС). Туркия миллий мудофаа министри вазифасини ижро этувчи Шеми Эргин бир группа олий турк офицерлари билан бига кеча Теҳронга келди.

Туркия ҳарбий миссиясининг аъзолари Эронда бўлган вақтида Эрон ҳарбий муассасаларининг фаолияти билан танишадилар ва Эрон армиясининг ҳарбий объектларини кўриб чиқадилар.

Ҳиндистоннинг Уттар Прадеш штатида кучли сув тошқини

ДЕҲЛИ, 16 сентябрь. (ТАСС). Сел ёғиши натижасида Уттар Прадеш штатининг 7 шарқий районида кучли сув тошқини бўлди. Гарахпур районида 500 мингдан ортиқ киши яшайдиган 1.260 қишлоқ сув остида қолди.

Ўлганлар бор. Ҳосилга жуда катта зарар етди, кўп жойда алоқа узилди.

Лондон. Суратда: Вестминстер кўпригининг кўриниши. В. Егоров фотоси, (ТАСС фотохроникаси)

Раҳмонберди ИКРОМОВ

16 сентябрда узоқ давом этмаган оғир касалликдан сўнг ўртоқ **Раҳмонберди Икромов** 61 ёшда вафот этди. Ўртоқ Икромов ишчи оиласида туғилди. Ўн яшарлик чоғидан меҳнат фаолиятини бошлади. У, Тоштрамда 30 йилдан кўпроқ ишлади, ишчидан то трамвай-троллейбус трестининг бошқарувчисигача йўлни босиб ўтди.

1934 - 1935 йилларда ўртоқ Икромов Ўзбекистон ССР Коммунал хўжалик халқ комиссари, 1939-1940 йилларда Ўзбекистон Коммунал банкнинг бошқарувчиси, 1941 йилдан тортиб 1950 йилгача эса Ўзбекистон КП Марказий Комитети ҳузуридаги партия коллегиясининг масъул секретари бўлиб ишлади.

Ўртоқ Икромов 1924 йилда Коммунистик партия сафига кирди. Умрининг охиригача у Ўзбекистон Коммунистик партиясининг ишида актив қатнашиб келди. Бир неча марта Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Тошкент шаҳар партия комитетининг аъзолигига сайланди. Тошкент шаҳар меҳнаткашлари ўртоқ Икромовни учча ла чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлигига сайлаб, унга катта ишонч билдирдилар. Совет ҳукумати ўртоқ Икромовнинг хизматларини юксак тақдирлаб, уни уч марта Меҳнат Қизил байроқ орденлари ва медаллар ҳамда Ўзбекистон ССР Олий Советининг Фахрий ёрлиқлари билан мукофотлади.

Ўртоқ Икромов камтар ва сезгир ўртоқ, Коммунистик партия ва совет халқининг улуғ ишига охиригача берилган иродали киши эди.

Раҳмонберди Икромовнинг ёрқин сиймоси хотирамизда ҳамиша яшайди.

М. А. Абдураззоқов, О. А. Алимов, И. Р. Арнаутов, А. П. Бизов, Р. Ғ. Ғуломов, С. К. Камолов, А. И. Коваленко, А. Н. Красношчеков, А. А. Лучинский, Р. Е. Мельников, М. З. Мирзаахмедов, Н. А. Муҳиддинов, Қ. М. Муртазаев, Х. Р. Мусахонова, Ё. С. Насриддинова, С. Н. Нуриддинов, Н. А. Подгорнов, Ш. Р. Рашидов, З. Р. Раҳимбобоева, П. М. Сазонов, В. С. Скребнев, М. Т. Турсунов, П. П. Федотов, Ф. Х. Хўжаев, А. И. Шкуратов.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ ВА ЎЗБЕКИСТОН КП ШАҲАР КОМИТЕТИДАН

Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар Совети Ижроия комитети ва Ўзбекистон КП шаҳар комитети Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати, Тошкент шаҳар партия комитетининг аъзоси, КПСС аъзоси, **Раҳмонберди Икромов**нинг узоқ давом этмаган оғир касалликдан сўнг 1956 йил 16 сентябрда вафот этганлигини зўр қайғу билан билдириб, марҳумнинг оиласига чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Ҳиндистон радиосининг делегацияси Ўзбекистонга келди

СССР Маданият министрлигининг таклифига мувофиқ Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган Ҳиндистон радиоси ходимларининг делегацияси 16 сентябрда Тошкентга келди. Делегацияга Бутунҳиндистон радиоси проект бўлимининг раҳбари Б. И. Нерукар (Бомбай) бошчилик қилмоқда. Делегация составида Лакноу шаҳри радиостанцияси бошлиғининг ўринбосари Г. К. Матхур, овоз ёзиш ва программаларни айирбошлаш бўлимининг раҳбари П. К. Басу (Нью-Дели), Бутунҳиндистон радиоси янгиликлар бўлимининг редактори Г. Говиндан (Нью-Дели) бор.

Тошкент аэродромида меҳмонларни Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги радиоинформация Бош бошқармасининг бошлиғи Ғ. Н. Нажимов, Ўзбекистон радиосининг масъул ходимлари, матбуот ходимлари кутиб олдилар.

17 сентябрда меҳмонлар Ўзбекистонда бўлишларининг биринчи кунида Ўзбекистон ССР санъат музейига, республика радио уйига, радиостанцияга бордилар, республика радио эшиттиришининг тажрибалари ва муваффақиятлари билан танишдилар.

Ҳиндистонлик меҳмонлар Ўзбекистонда бир неча кун турадилар. (ЎзТАГ).

ФУТБОЛ

СУДЬЯ ЎЗ ВАЗИФАСИНИ ТЎҒРИ БАЖАРМАГАНДАН КЕЙИН...

Мамлакат биринчилиги учун «Б» класс составида ўйновчи Тошкент «Пахтакор» командаси ўтган дам олиш куни марказий «Пахтакор» стадионида Ростов-Дон шаҳрининг «Торпедо» командаси билан учрашди.

Бу ўйиннинг дастлабки минутларида «Пахтакор» командасининг чап қанот ҳужумчиси Мурашов тез ҳаракат қилиб, меҳмонларнинг дарвозаси томон ёриб ўтади ва тўпни уриб киритади. Орадан кўп ўтмай ростовликларнинг дарвозабони яна уриб киритилган иккинчи тўпни сеткадан олиб чиқишга мажбур бўлади. Ўйиннинг йигирманчи минутида Канунников меҳмонлар дарвозасига учинчи тўпни уриб киритди.

Ўйин шундан сўнг қандай давом этганлигини кўрсатишдан олдин шуни айтиш керакки, «Пахтакор» ва «Торпедо» командаларининг бу мусобақасига судья қилиб тайинланган киши Ашхобод шаҳридан келмай қолганлиги сабабли, республика категориясидаги маҳаллий судья Баклунов судьялик қилди. Маълумки, ҳар қандай судья объектив ва қатъий бўлиши ҳамда ўйин давомида қўполликларга йўл қўймаслиги лозим. Тўғрисини айтиш керакки, Баклунов бу вазифанинг уддасидан чиқаолмади. «Пахтакор» командасининг дарвозаси олдида юз берган хавфли ҳолатлардан бирида команданинг ярим ҳимоячиси Тазетдинов дарвозани ҳимоя қилиб, тўпни хавфли равишда дарвозабон Волостновга узатди. Волостнов ўзини тўпга ташлади ва уни дарвоза олдидаги чизиқнинг ташқарисида ушлаб олди. Баклунов узоқда бўлгани ва тўп қаерда ушлаб қолинганидан хабарсиз бўлгани ҳолда, уни дарвозага киритилган деб ҳисоблади.

Ўйиннинг иккинчи ярмида меҳмонлар «Пахтакор» командасининг дарвозасига иккинчи тўпни уриб киритишга муваффақ бўлдилар. Лекин «Пахтакор» командасининг ҳужумчилари яна ташаббусни қўлга олиб, кетма-кет кучли атакалар қилабошладилар. Аммо ҳар сафар ҳам Баклунов турли йўллар билан уларга халақит бергани учун, тошкентликлар ҳисобни ошираолмадилар.

А. БРОНШТЕЙН.

Х Р О Н И К А

СССР Бош прокурорининг буйруғига мувофиқ ўртоқ **Н. С. Яцковский** Ўзбекистон ССР прокурори вазифасидан озод қилинди. Ўртоқ **М. Ш. Шералиев** Ўзбекистон ССР прокурори қилиб тайинланди.

* * *

Ўртоқ Мурат Шералиевич Шералиев бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонига мувофиқ Ўзбекистон ССР Юстиция министри вазифасидан озод қилинди.

Редактор ўринбосари М. ҚОРИЕВ.

ТЕАТРЛАРДА:

ФИЛАРМОНИЯ — 19, 20, 25, ва 26/IX да Свердлов номли концерт залида, 22 ва 23/IX да Ҳамза номли театрнинг ёзги биносида — **Хитой Халқ Республикаси Синьцзян-уйғур ашула ва рақс ансамблининг гастроллари.**

ҚИШКИ КИНОТЕАТРЛАРДА

«ИСКРА», «ЁШ ГВАРДИЯ», «ЎЗБЕКИСТОН» — **300 ЙИЛ муқаддам...**

«ИСКРА», «ХИВА», «УДАРНИК» — **300 йил муқаддам...**

РЕСПУБЛИКА ГАЗЕТА ВА ЖУРНАЛЛАРИГА ВА ОБЛАСТЬ ГАЗЕТАЛАРИГА 1956 йилнинг 4- квартали учун ОБУНА ҚИЛИШ ДАВОМ ЭТМОҚДА

Обуна почта бўлимларида, Тошкент почтамтида (иш соатларида), «Союзпечать» Тошкент шаҳар бўлимида соат 9 дан 19 гача (дам олиш кунларида эса соат 9 дан 18 гача), шунингдек муассаса ва ўқув юртлари, фабрика ва заводлар, колхоз, совхоз ва МТСлардаги жамоат обуна вакиллари томонидан қабул қилинади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ. Тошкент. «Правда Востока» кўчаси № 34. **РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ:** коммутатор — 36534 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136. Пропаганда бўлими — 136. Совет қурилиши бўлими — 132. Маданият бўлими — 132. Адабиёт ва санъат бўлими — 39040. Қишлоқ хўжалик бўлими — 135. Саноат ва транспорт бўлими — 132 Хатлар бўлими — 34048. Маҳаллий ахборот бўлими 135. Секретариат — 34048. Эълонлар бўлими — 38142.

Р 01800 «Қизил Ўзбекистон» «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр № 1524.